

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Prevence kriminality u žáků základních škol
v souvislosti s jejich volnočasovými aktivitami**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Alena Plšková

Vypracovala:

Bc. Ilona Květoňová

BRNO 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Prevence kriminality u žáků základních škol v souvislosti s jejich volnočasovými aktivitami zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této diplomové práce.

Elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné.

V Brně dne 20.3.2010

.....

Bc. Ilona Květoňová

Poděkování

Děkuji PhDr. Aleně Plškové za odborné vedení, iniciativní přístup a velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině, především svému manželovi, rodičům a dalším blízkým za veškerou pomoc, rady, podporu a trpělivost.

Bc. Ilona Květoňová

Obsah

Úvod	6
1 Základní pojmy	8
2 Vymezení pojmu volný čas	11
2.1 Volný čas a polovolný čas	11
2.2 Volný čas dětí a mládeže	12
2.3 Věda o volném čase a pedagogika volného času	13
2.4 Funkce výchovy ve volném čase	14
2.4.1 Prevence kriminality ve volném čase	15
3 Vliv školy na trávení volného času	17
3.1 Školní družina a školní klub	18
3.2 Dům dětí a mládeže	19
4 Policie České republiky a Městská policie	21
4.1 Policie České republiky a volnočasové aktivity	21
4.2 Městská policie a volnočasové aktivity	24
5 Organizace dětí a mládeže a občanská sdružení	26
5.1 Česká rada dětí a mládeže	26
5.2 Národní institut dětí a mládeže	28
5.3 Nestátní neziskové organizace	29
5.3.1 Pionýr	30
5.3.2 Občanské sdružení LATA	33
5.3.3 Program Pět P	33
5.3.4 Salesiánské středisko dětí a mládeže	35
5.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	36
5.4.1 Nízkoprahový klub Pacifik	39
5.4.2 Nízkoprahový klub Vrtule	40

6	Praktická část	43
6.1	Cíl průzkumného šetření	43
6.2	Metoda průzkumu	43
6.3	Průzkumný vzorek a podmínky sběru dat	43
6.4	Stanovení hypotéz	44
6.5	Vyhodnocení průzkumu	44
	6.5.1 Vyhodnocení hypotéz	46
6.6	Závěr průzkumu	54
	Závěr	56
	Resumé	59
	Anotace a klíčová slova	60
	Seznam literatury	61
	Seznam příloh	63

Úvod

V diplomové práci se budu zabývat volným časem dětí a mládeže, především žáků základních škol.

Svojí prací bych chtěla navázat na svou bakalářskou práci, kde jsem se věnovala Preventivním aktivitám v rámci II. stupně základních škol. Diplomovou práci jsem zaměřila na způsoby trávení volného času dnešní dospívající mládeže.

Téma jsem si zvolila proto, že statistické údaje Policejního prezidia ČR sice vypovídají o tom, že kriminalita mládeže v posledních letech spíše klesá, přičemž svého vrcholu dosáhla zhruba v polovině devadesátých let, přesto se zvyšuje brutalita při páchání trestné činnosti a objevují se i organizované skupiny mládeže. Mezi delikty páchané dětmi a mládeží se na první místa řadí majetková trestná činnost, např. drobné krádeže, krádeže vozidel, vloupání do obchodů apod.. Poněkud překvapivé je, že mezi úmyslně spáchanými trestnými činy lze najít i hospodářské trestné činy, jako např. různé podvody. Oblasti násilné trestné činnosti dominuje loupež a ublížení na zdraví. Najdou se však i případy vraždy a znásilnění.

V domácím tisku lze najít řadu alarmujících případů. V roce 2005 třináctiletý chlapec z Brna společně se svými kamarády zavraždil v Olešnici stařenku. Ženu, které bylo 81 let, ubodali a odnesli si „pouhé“ dva tisíce korun. Na vraždě se podílelo sedm osob, pouze jeden z nich byl dospělý. Jeden z pachatelů již dovršil 15tý rok věku a pět chlapců bylo pod věkovou hranicí 15ti let. V roce 2007 zase mladík, kterému bylo šestnáct let, utekl z výchovného ústavu a znásilnil devatenáctiletou dívku. Případ se stal na Bruntálsku. V roce 2007 na Karlovarsku se dopustil loupeže sedmnáctiletý mladík, který pod pohrůzkou násilí, za pomoci injekční stříkačky s neznámou tekutinou, přepadl dva třináctileté hochy, kterým odcizil mobilní telefony. Ten samý mladík po odpykání trestu i nadále páchal trestnou činností. V roce 2008 byl v Krnově odhalen gang teprve 10ti až 12ti letých dětí, který přepadával své vrstevníky. Gang byl velmi dobře organizován a typickým znakem bylo velmi brutální chování, které by vyděsilo i dospělého člověka.

Jako jednu z příčin kriminality mládeže jsem ve své bakalářské práci uvedla „nudu“. Děti si již od mateřské školy hledají kamarády a s přibývajícím věkem hledají skupinu, do které chtějí patřit. Vrstevnické skupiny pak mají velký vliv na trávení volného času. Pokud si člověk již od dětství nenajde vhodnou volnočasovou činnost, kterou by dále rozvíjel, případně k ní není rodiči nasměrován hrozí, že se dostane

do delikventní party. Tyto pak páchají trestnou činností např. různé krádeže, protože si potřebují opatřit dostatek prostředků na diskotéky, alkohol, drogy, herny apod.. Nebo jednoduše proto, že se nudí a neumí naložit se svým volným časem, kterého mají nadbytek. Trestná činnost pak může být i způsobem, jak na sebe upoutat pozornost.

Matoušek ve své knize uvádí příklad, kdy před několika lety došlo skupinou mladistvých chlapců v USA k brutálnímu znásilnění a zbití ženy, která sportovala v parku. U soudu pak jeden z útočníků uvedl, že prostě jen neměli nic lepšího na práci.

Proto si myslím, že je velmi důležité, aby děti efektivně trávily svůj volný čas. V různých organizovaných zájmových útvarech si mohou najít nejen dostatek kamarádů, ale naučí se i vhodným způsobem hospodařit se svým časem, případně mohou svou zájmovou činnost do budoucna prohlubovat. V osobě vychovatele či jiného pedagogického pracovníka pak mohou najít vhodný vzor pro své chování.

Téma jsem si vybrala, neboť si myslím, že tzv. „dětská kriminalita“ je palčivým problémem a proto je velmi důležité na děti v tomto směru preventivně působit. Na volný čas jsem se zaměřila, neboť jednou z příčin kriminality dětí a mládeže může být i nuda.

1 Základní pojmy

Prevence kriminality

„Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páčání kriminality a snižování obav z ní“ (Řejhová, 2008, s. 4).

Při prevenci kriminality dětí je vždy nutné respektovat jejich základní práva, která vyplývají především z Úmluvy o právech dítěte. Důležité je včasné a dlouhodobé působení.

Existují různá dělení prevence. Nejznámější je zřejmě dělení na *primární*, *sekundární* a *terciární*.

O *primární prevenci* hovoříme v případě, že působíme na nejrozličnější skupiny, které doposud nevykazují příznaky delikventního chování ani jeho ohrožení. Na děti působíme od nejmladšího věku až po dospělost. Jedná se především o výchovné, osvětové a poradenské aktivity se zvláštním zaměřením na volný čas.

Sekundární prevence se již zabývá rizikovými dětmi a mladistvými, u kterých je zvýšená pravděpodobnost výskytu závadového chování či ohrožení jinými sociálně patologickými jevy.

Terciární prevence pracuje s konkrétními subjekty, které se již dopustily trestného činu nebo jiného delikventního chování. Má za úkol zamezit případné recidivě. Důležitý je především včasný zásah.

Další možné dělení je *sociální*, *situační* a *viktimmnosti*.

Sociální prevence se zabývá jedincem, jeho tendencemi k páčání trestných činů. Rovněž prostředím, kde jedinec vyrůstá. Především rodinou, školou, zaměstnáním a prostředím, kde probíhají volnočasové aktivity apod.

Situační prevence je zaměřena na vzniklé problémy, respektive jejich eliminaci se snižováním delikventních příležitostí. Cílem je i zvyšování odolnosti společnosti vůči sociálně patologickým jevům (Řejhová, 2008, s. 4-5).

„*Prevence viktimmnosti* by měla zahrnovat přípravu dětí na osvojení si a uplatňování preventivních opatření, kterými by mohly snížit riziko svého ohrožení kriminalitou. Nemusí mít pouze informační formu, může být velmi adresná a realizovat

se formou skupinového nebo individuálního poradenství a nácviku reagování v situaci ohrožení apod.“ (Zoubková, 2001, s. 44).

V dokumentu Ministerstva vnitra - Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 je kromě výše uvedeného rozdělení, uveden v případě prevence kriminality mládeže Systém včasné intervence (dále jen SVI). Hlavním úkolem SVI je pozitivní změna situace, tedy chování dítěte za pomoci včasné, odpovídající a efektivní reakce všech institucí, jejichž náplní práce je péče o rizikové, ohrožené a delikventní děti a mládež. Cílem je zamezit dalšímu sociálně patologickému chování dítěte a jeho začlenění do života běžné společnosti. SVI je postaven na třech pilířích:

1. **Vytvoření metodické spolupráce mezi institucemi, které jsou účastníky SVI** – orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policie ČR, justiční orgány, obecní policie, zdravotnická zařízení, školy a školská zařízení a nestátní neziskové organizace.
2. **Vytvoření jednotného informačního prostředí** – umožňuje předávání, doplňování, sdílení a vyhodnocování informací mezi účastníky SVI.
3. **Konkrétní praktická opatření, která tvoří samotný proces nápravy delikventa** – probační resocializační programy, alternativní programy, speciální programy pro práci s rizikovým klientem a další.

Mládež

Dle kriminologické literatury dělíme mládež do tří věkových skupin:

- *děti* – nejsou ještě trestně odpovědné,
- *mladiství*,
- *mladí dospělí*.

Co se týká statistiky kriminality policie, pojem mládež označuje děti a mladistvé, nikoliv mladé dospělé, což znamená, že tento pojem označuje fyzické osoby od narození do věku osmnácti let (Zoubková, 2002, s.12).

Dítě

„Osoba mladší 15ti let je označována především v trestním právu. V trestním řízení se rozumí fyzickou osobou před dovršením patnácti let věku, která spáchala čin

jinak trestný a není trestně odpovědná. Těmto osobám nelze uložit trest, ale v občanskoprávním řízení ochrannou výchovu“ (Zoubková, 2002, s. 12).

Mladistvý a nezletilý

„Mladistvý je osoba od 15ti let věku do 18ti let věku. Jedná se o trestněprávní pojem. Mladistvým se člověk stává dnem po jeho patnáctých narozeninách. Nezletilým je označována osoba do 18ti let věku, pokud nenabyla zletilosti manželstvím“ (Zoubková, 2002, s.13).

2 Vymezení pojmu volný čas

2.1 Volný čas a polovolný čas

Volným časem se rozumí doba mimo pracovní čas a tzv. čas vázaný, což je čas určený k zajištění chodu rodiny, provozu domácnosti, spánku, jídlu, osobní hygieny a dalších povinností, které se netýkají práce (Hájek, 2008, s.10).

Podle Hájka je „volný čas dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnost sebeurčující a sebevytvářející:

- odpočinek a zábavu,
- rozvoj zájmové sféry,
- zlepšení kvalifikace,
- účast na veřejném životě“ (Hájek, 2008, s. 10).

Činnost ve volném čase má člověku přinášet uvolnění, radost, uspokojení apod. a má ji vykonávat ze svého svobodného rozhodnutí.

Vážanský pak ve své publikaci uvádí, že literatura volného času nabízí hned několik pokusů o definici volného času, ze kterých je patrná značná variabilita významů od jejich zdůrazňování až po negaci, přičemž v dnešní době je nutné o volném čase hovořit ve více rovinách. Vývojové stupně a významy dnešního chápání volného času vychází z rozčlenění:

- epocha pohody jako etapa volného času,
- volný čas jako období míru (středověk) ,
- humanistický volný čas (rovněž středověk),
- volný čas jako zbývající časový úsek (období reformace),
- volný čas jako povinná doba (školní pedagogika),
- volný čas v době osvícenství,
- volný čas jako připravená doba (protestantismus),
- volný čas jako doba zotavení,
- volný čas jako doba jednání (Vážanský, 1995, s.17-18).

..

Dnes chápeme pojem volný čas ve dvou rovinách:

1. *negativní pojem* – zbývající doba celkového denního času po studijním nebo pracovním čase, domácích pracích a uspokojení základních potřeb,
2. *pozitivní pojem* – disponibilní časový prostor, ve kterém by volný čas znamenal svobodu. Jedná se o čas, ve kterém může jedinec svobodně dělat to, co chce právě on (Vážanský, 1995, s. 23-24).

Používán je i pojem polovolný čas, který značí činnosti vykonávané na hranici povinného a vázaného času, které vykonáváme pro radost a zároveň mají i praktický užitek (např. práce na zahradě, ruční práce apod.).

2.2 Volný čas dětí a mládeže

„Volný čas a volnočasové aktivity dětí a mládeže mají svá specifika. V těchto obdobích sociální ontogeneze se utváří hodnotový systém jedince a hledají se cesty jeho uplatňování a objektivizace reálným chováním a činnostmi. Dynamizaci hodnotového systému a jeho promítnutí do sociálního časoprostoru můžeme považovat za základ utváření životního způsobu. Jeho významnou součástí je způsob trávení volného času a propojení pracovních a volnočasových aktivit“ (Sak, 2000, s. 133).

Děti disponují větší mírou volného času než dospělí. Jsou však i takové, které trpí nedostatkem volného času. Jedná se především o děti, které jsou přetěžovány rodiči nadměrnými požadavky na jejich schopnosti tím, že v touze po dokonalosti potomka jim určují způsob trávení volného času a nedají dítěti možnost vlastní volby. Existují rovněž jedinci, kteří mají volného času nadbytek a neumí s ním naložit. Často se pak uchylují k nevhodným partám, které mají sklony k páchání nejrůznějších deliktů, případně experimentují s drogami.

„Volný čas dětí se liší od volného času dospělých:

- rozsahem,
- rozsahem,
- mírou samostatnosti,

- nezbytností pedagogického ovlivňování.“ (Hájek, 2008, s. 66).

Sak ve svém výzkumu uvádí, že ve volném čase děti a mládeže hrají velkou roli média, přičemž každodenní frekvenci má sledování televize, jednou a vícekrát týdně rozhlas. Rovněž více než jednou týdně čtou noviny a časopisy, poslouchají CD a baví se s přáteli (Sak, 2000, s. 133-135).

Na výzkum Saka se odvolává ve své knize i Matoušek, který uvádí, že média, zejména televize mají vliv na socializaci dětí a mládeže. Největší podíl na volný čas má u dětí sledování televize. Klesá zájem o výstavy, galerie, ale i o sportovní aktivity.

Největší sledovanost v době Sakova výzkumu měla přítom televizní stanice Nova, která měla rovněž v té době nejhorší hodnocení ve výskytu negativních jevů:

- „samoúčelné zobrazování násilí a jeho zlehčování,
- vulgární zobrazování sexu a lidského těla snižující lidskou důstojnost,
- agresivita zaměřená proti některým náboženským, politickým, sociálním, etnickým či jiným skupinám,
- špatný příklad pro děti a mladistvé ohrožující jejich psychický, morální a sociální vývoj“ (Matoušek, 2003, s.101)“.

Uvedené hodnocení však nelze považovat za důkaz o škodlivosti jediné televizní stanice. Důležité jsou především programy, které děti sledují. Sledování televize samo o sobě sice neznamená automatické vyvolání sociálně patologického chování, nicméně posiluje agresivitu a vzbuzuje pocit, že svět je nebezpečný. Rovněž časté sledování násilí v televizi může významně oslabit citlivost vůči násilí v reálném životě. Akční a kriminální filmy také mohou poskytovat návod k páčání trestných činů, což ostatně potvrzuje i ve své práci Centerwall, který uvádí, že třetina až čtvrtina násilných trestných činů spáchaných mladistvými v USA, byla inspirována televizními pořady (Matoušek, 2003, s.101-103).

Nicméně i dnes jsou dle mého názoru televizní programy plné násilí a navíc jsou dané pořady uváděny i v denních hodinách, kdy mají k děti k televizi přístup.

2.3 Věda o volném čase a pedagogika volného času

„Věda o volném čase zkoumá vznik volného času, rozvoj jeho rozsahu a funkcí i podmíněnost společenským kontextem, řeší jeho pronikání mezi mladou

populaci, pro kterou je významnou podmínkou jejího současného života i perspektivou úspěšného rozvoje“ (Hájek, 2008, s. 12).

Pedagogika volného času je pedagogický obor, který vznikl zhruba v druhé polovině 20. století. Náplní pedagogiky volného času jsou pojetí, cíle, obsah a způsoby výchovného zhodnocování volného času. Dále instituce a organizace, které se zabývají aktivitami volného času, případně pro tyto aktivity vytvářejí podmínky.

Dnes se užívá také pojem výchova ve volném čase. Při práci s dětmi či mládeží, probíhá kromě školní výchovy i výchova mimo vyučování, která má následující znaky:

- probíhá mimo povinné vyučování,
- probíhá převážně ve volném čase,
- probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny,
- je institucionálně zajištěna (Hájek, 2008, s. 65-67).

Pedagog volného času a vychovatel mají zpravidla pedagogické vzdělání. Působí ve střediscích volného času a dalších mimoškolních zařízeních. Uplatňují se zejména ve volném čase vychovávaných a zaměřují se především na žáky základních a středních škol. Součástí výchovy ve volném čase je záměrné a cílevědomé utváření životního stylu, který zahrnuje především:

- uspořádání materiálních a sociálních podmínek,
- hodnotovou orientaci,
- jednání člověka.

Jedním ze znaků je i využívání volného času (Hájek, 2008, s. 68-69).

2.4 Funkce výchovy ve volném čase

Výchova ve volném čase má funkci výchovně-vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní.

Největší důraz je kladen na výchovnou funkci. Děti jsou motivovány k hodnotnému využívání volného času, získávání nových dovedností, vědomostí a návyků prostřednictvím pestré a zajímavé činnosti ve volném čase. Tím dochází k rozvoji poznávacích procesů a celoživotnímu vzdělávání.

Zdravotní funkcí se rozumí podpora zdravého tělesného a duševního vývoje dětí a mládeže. Při práci je nutné střídat duševní a tělesnou činnost, práci a odpočinek, činnost organizovanou a spontánní. Důležitý je zejména pohyb na čerstvém vzduchu. Některé instituce mají možnost učit i děti racionální výživě. Podstatné je rovněž dodržování hygieny a upevňování zdravých hygienických návyků.

Prostřednictvím sociální funkce mohou vychovatelé snižovat rozdíly u jednotlivých dětí, což je prospěšné zejména pro děti ze sociálně znevýhodněných rodin. Mohou také pomoci dětem, které vyrůstají v nepodnětném či konfliktním prostředí. Dále napomáhají utváření žádoucích mezilidských vztahů. Sociální funkce má největší význam v institucích, které pracují s mladšími dětmi, případně nahrazují rodinu, jako jsou např. školní družiny, dětské domovy, domy dětí a mládeže apod. (Pávková, 1999, s. 42-43).

Preventivní funkci výchovy ve volném čase opět chápeme ve třech rovinách a to primární, sekundární a terciární, jak jsem pojednávala v kapitole č. 1 věnující se základním pojmům. Při činnosti s dětmi s mládeží se zaměřujeme především na primární prevenci.

2.4.1 Prevence kriminality ve volném čase

Při preventivní činnosti musíme nejprve rozpoznat příčiny a motivy vedoucí k sociálně patologickému chování mládeže.

Negativní jevy vyskytující se u této věkové skupiny pak podle metodických pokynů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy dělíme do následujících okruhů:

- drogové závislosti, alkoholismus, kouření,
- kriminalita, delikvence,
- virtuální drogy (počítače, televize a video),
- patologické hráčství,
- záškoláctví,
- šikanování, vandalismus a jiné formy násilného chování,
- xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus (Hájek, 2004, s.85).

Při práci s jakoukoliv věkovou skupinou si musíme vždy stanovit dílčí cíle jako jsou např. zvyšování sociálních kompetencí, vytváření společensky žádoucí hodnotové orientace, vedení k odpovědnosti za své chování, sebevýchova a sebevzdělávání, poskytovat základy právního jednání apod.. Důležité je upevňování a posilování sociálních dovedností, včetně sociální kompetence:

- schopnost přijmout opačný názor a vyjádřit jej,
- schopnost požádat o laskavost, zahájit a vést rozhovor s vrstevníky i dospělými,
- schopnost pochválit a zároveň přijmout pochvalu,
- schopnost požádat o pomoc při řešení problému,
- schopnost odmítnout nevhodný návrh, odolat tlaku, chovat se společensky nevhodným způsobem (Hájek, 2004, s.91).

Podle Hájka nejsou ukazatelem kvality primární prevence počet přednášek s drogovou tematikou, či počet nástěnek s obdobným tématem, ale hlavně budování sociálních vztahů, dovedností a kompetencí. „Účinnou primární prevencí v organizaci je především budování kvalitních sociálních vazeb mezi dětmi a mezi dětmi a vedoucím“ (Hájek, 2004, s.91).

Dle mého názoru, pokud chce vedoucí či jiný pedagogický pracovník kvalitně a cíleně vykonávat preventivní činnost s dětmi, musí si nejprve získat jejich důvěru. Neznamená to však, že se musí za každou cenu stát jejich kamarádem. Musí respektovat zvláštnosti jejich věkové skupiny, názory, ale zároveň dát najevo, že nebude tolerovat nežádoucí chování.

3 Vliv školy na trávení volného času

V rámci školy existují školská zařízení sloužící k zájmovému vzdělávání. Dále výchovná a ubytovací zařízení a další subjekty, které pracují s dětmi a mládeží. Vymezení lze nalézt ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, dále ve vyhlášce č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání a vyhlášce č. 108/2005 Sb., o školských, výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. Mezi střediska zájmového vzdělávání patří především domy dětí a mládeže, školní družiny a školní kluby. Do druhé skupiny lze zařadit domovy mládeže, internáty a školy v přírodě.

Žáci se zájmové činnosti ve školských zařízeních účastní dobrovolně, nedostávají za účast žádné vysvědčení ani osvědčení. Činnost je stanovena podle zájmů, je kladen důraz na individuální přístup k dětem. Díky dostatku volného času je možné využít různé formy a metody práce.

Možnosti práce školy s dětmi ve volném čase jsou rozmanité. Organizují např. jednorázové aktivity, které jsou příležitostné a jedná se především o různé sportovní a dětské dny, školní slavnosti, návštěvy památek, tematické výlety, lyžařské zájezdy apod.. „Tyto činnosti rozšiřují a prohlubují obsah vyučovacího procesu nebo mají oddechovou a kompenzační funkci a jsou šancí pro každého žáka a jeho volný čas“ (Hofbauer, 2004, s. 69).

Další možností jsou nejrůznější soutěže – místní regionální, celostátní a mezinárodní. Nejvýznamnější jsou především přírodovědné či společenskovední olympiády a různé druhy sportovních soutěží či utkání.

Pravidelná zájmová činnost – jedná se o kroužky dle různého zaměření – např. sportovní, umělecké, vědecké, kreativní, technické apod.. Vyžadují pravidelnou docházku.

Mezi školská zařízení věnující se volnému času dětí patří také školní družina a školní klub.

3.1 Školní družina a školní klub

Školní družiny a školní kluby jsou zřizovány zřizovatelem školy. Jejich činnost se řídí vyhláškou MŠMT ČR č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech. Hlavní funkcí je péče o žáky mimo vyučovací čas, respektive v čase po vyučování.

Jejich výhodou je, že vychovatelé jsou prakticky denně ve styku s dětmi, mohou na ně působit bez ohledu na sociální postavení rodiny, jsou vybaveni potřebnou kvalifikací. Jsou pravidelně v kontaktu s rodiči, mají úzké vazby na vedení školy a pedagogy a bývají blízko školy a bydliště žáků (Pávková, 1999, s 119-120).

Realizované činnosti dělíme na:

- *odpočinkové* – např. hry, četba, vyprávění,
- *rekreační* – především pohyb venku,
- *zájmové* – zájmy a koníčky,
- *sebeobslužné* – základní hygienické návyky, péče o vlastní věci,
- *společensky prospěšné* – pomoc mladším dětem, úpravy družiny či klubu, ochrana životního prostředí apod.,
- *přípravu na vyučování* – vypracovávání domácích úkolů (Pávková, 1999, s. 120).

Školní družinu navštěvují hlavně žáci prvního stupně základních škol. Dochází sem pravidelně zejména proto, že je nutné zajistit dozor nad žáky této věkové kategorie po vyučování. Nejvyšší počet na jednoho pedagoga je třicet žáků. Školní družina může být přímo ve škole, případně mimo, jako samostatné zařízení. Pak může být určena více školám najednou. Bývá v provozu i o prázdninách. Své podstatné místo zde má příprava na vyučování - rozšiřování a upevňování poznatků formou her, výletů do přírody, návštěvami výstav, exkurzí.

Možností školní družiny je i organizace kroužků a akcí pro děti, které do družiny pravidelně nedocházejí. Činnost školní družiny je zpoplatněna. O výši poplatku rozhoduje ředitel školy.

Školní klub slouží žákům druhého stupně základních škol. Docházka je dobrovolná. Žáci spolupracují na týdenní tvorbě programů. Děti zde mají více volnosti. Činnosti by měly být pestré, aby si každý mohl vybrat pokud možno podle svých představ. Důraz je kladen na aktivitu žáků. Žáci se učí samostatně myslet,

podávat návrhy k činnostem. Vychovatel je podporuje, diskutuje s nimi. Měl by se vyvarovat kategorických příkazů, respektovat osobnost každého žáka, jeho věk, schopnosti a individuální zvláštnosti (Hájek, 2008, s.144-146).

3.2 Dům dětí a mládeže

Činnost domů dětí a mládeže se řídí vyhláškou MŠMT ČR č. 432/1992 Sb., o střediscích pro volný čas dětí a mládeže. Zřizovatelem může být obec, či soukromý subjekt.

Formy činnosti jsou zakotveny v § 2 uvedené vyhlášky:

1. **Pravidelná zájmová činnost** – jedná se o zájmové útvary, které na konci i během roku předvádí rodičům a další veřejnosti výsledky své práce na různých výstavách, vystoupeních apod.. Účast v kroužcích je zpoplatněna. Neznamena to ovšem, že by byla nedostupná pro děti ze sociálně slabších rodin. Rodiče předloží odpovídající potvrzení o hmotné nouzi a dostanou slevu. Útvary dělíme na:
  - a) *kroužky* – jsou menší, zájem je soustředěn na vnitřní život útvaru (např. čtenářský kroužek, kroužek ručních prací apod.),
  - b) *soubory* – veřejná produkce výsledků (recitační, divadelní, taneční apod.),
  - c) *klub* – má volnější organizační strukturu,
  - d) *oddíl* – používán je vyjíměčně, např. tělovýchovný nebo turistický,
  - e) *kurz* – má omezenou délku trvání, má za účel osvojení určitých dovedností či vědomostí (např. kurz vaření, cizího jazyka apod.).
2. **Zájmová činnost příležitostná** – různé soutěže, výlety, víkendové akce, které jsou konány příležitostně a jsou časově vymezeny. Zahrnujeme sem i příměstské tábory, které se pořádají o prázdninách a jsou určeny dětem, jež se z nějakého důvodu neúčastní klasického tábora.

3. **Nabídka spontánních aktivit** – tzv. „otevřené kluby“, bývají zdarma, určeny všem zájemcům, nemají pravidelnou docházku, rovněž nemají určený počet účastníků. Nemívají pevně stanovenou dobu trvání. Jedná se např. o nabídku internetu, různých stolních či počítačových her, v dnešní době populární nintendo apod.. O tyto kluby bývá v domech dětí a mládeže velký zájem. Tradičně větší v zimě a v době letních prázdnin (Pávková, 1999, s. 127-129).

Domy dětí a mládeže dále pořádají letní i zimní tábory, případně další pobytové akce trvající kratší dobu. Zimní tábory jsou organizovány o jarních prázdninách a jedná se většinou o lyžařské zájezdy. Letní tábory se připravují např. dle zaměření jednotlivých kroužků (turistický, taneční, divadelní apod.).

Nabídku aktivit domů dětí a mládeže můžeme najít na internetu, na letácích, které jsou k dispozici v informačních centrech a jsou rovněž distribuovány do škol. V Praze vychází časopis „MÍT KAM JET“, kde se rovněž domy dětí a mládeže představují.

Podle ředitele domu dětí a mládeže Praha 6, U Boroviček Mgr. Petra Ryněše se zájem dětí o kroužky mění dle aktuální nabídky. V současné době je v jeho domu dětí a mládeže největší zájem o kroužky taneční a dále o florbal.

4 Policie České republiky a Městská policie

4.1 Policie České republiky a volnočasové aktivity

Preventivní činnosti Policie České republiky v podstatě řídí Ministerstvo vnitra ČR, které zaměřuje prevenci kriminality mládeže na několik oblastí. První oblastí jsou města s vysokou mírou kriminality, kde jsou podporována různá občanská sdružení, která se tímto problémem zabývají. V roce 1998 byla vytvořena metodická rada pro Preventivně informační skupiny Policie ČR, která interním aktem č. 41/199 vydala zásady činnosti preventivně informačních skupin v oblasti prevence kriminality (Řejhová, 2008, s. 15).

Preventivní programy jsou realizovány na celorepublikové úrovni nebo na úrovni jednotlivých krajů či okresů, neboli regionální programy. Jsou zaměřeny na konkrétní problémy.

Preventivně informační skupiny jednotlivých krajů, okresů jsou nejdůležitějším článkem při výkonu preventivních aktivit. Další aktivity vyvíjí i Národní protidrogová centrála a Muzeum Policie ČR. Celorepublikovým koordinátorem prevence je Preventivně informační skupina Policejního prezidia ČR.

Hlavní těžiště preventivní činnosti spočívá zejména v přednáškách na základních a středních školách.

Pro první stupeň základních škol je celorepublikově realizován projekt Ajaxův zápisník I. a II., jehož cílem je nenásilnou a zábavnou formou zvyšovat právní vědomí dětí. Děti dále seznamuje s problematikou sociálně patologických jevů jako je šikana, alkohol. Učí i zásadám bezpečného chování. Program probíhá ve výukových blocích po celý školní rok.

Pro druhý stupeň základních škol existuje program Malá policejní akademie, což je dle mého názoru velmi zdařilý projekt, který vznikl ve spolupráci Národní protidrogové centrály a Okresního ředitelství Policie ČR České Budějovice. Každý rok je věnován jinému tématu a má vlastní pracovní sešit. Výuka je doplněna přednáškami, besedami a soutěžemi, z nichž některé jsou realizovány i ve volném čase. Žáci pilotním projektem, který probíhal na základních školách v Českých Budějovicích a okolí, procházeli od 6. ročníku až do 9. ročníku ZŠ. Po ukončení projektu v Jihočeském kraji,

kdy poslední ročník proběhl v letech 2005/2006, bylo vydáno DVD s výukovým filmem Malá policejní akademie, které mají policisté k dispozici (Řejhová, 2008, s.18-20).

V roce 2001 byl vytvořen projekt Učíme se s policií, který je zaměřen na prevenci sociálně patologických jevů u žáků 1. – 9. tříd základních škol. Je rozdělen do dvou bloků, z nichž první blok je obecnější a druhý je již rozpracován podrobněji. Projekt se věnuje tématům jako je šikana, extremismus, divácké násilí, patologické hráčství, zneužívání návykových látek, pokládá základy právního vědomí apod.. V roce 2005 byl vyhlášen nejlepším policejním preventivním projektem.

Výukové filmy „Nechte mě bejt!“ a „Zpackané životy“ jsou určeny především žákům druhých stupňů základních škol a středních škol. Filmy obsahují krátké příběhy, ve kterých se vždy představí různé nebezpečné situace a reakce na ně. Dále jsou doplněny metodickými přednáškami. Vhodnou metodou je nejprve shlédnout příběh vcelku, po skončení o něm nechat děti diskutovat. Poté film pustíme znovu, u problematických sekcí zastavíme a probíráme jednotlivé situace. Kazety je možné použít nejen ve výuce na školách, ale také při přednáškových akcích konajících se v rámci volnočasových aktivit (Řejhová, 2008, s. 28-31).

Policie České republiky ucelené programy věnující se volnému času dětí a mládeže neorganizuje, ale pouze se jich účastní.

Preventisté docházejí na požádání do domů dětí a mládeže, nízkoprahových zařízení a dalších podobných institucí, kde prezentují policejní práci, přednášejí o základech právního vědomí, bezpečném chování dětí. Případně zajistí odborníky z dané oblasti na tematickou hodinu. Velký zájem bývá o pyrotechniky, daktyloskopickou expertizu apod.. V roce 2009 se pracovníci Preventivně informačního oddělení zúčastnili mimo jiné např. i setkání dětí z dětských domovů, které se konalo na Praze 9.

Na přelomu května a června bývá u příležitosti Mezinárodního dne dětí každoročně tradičně pořádán dětský den, kde policie představuje svou práci a jednotlivá odvětví. Děti mají možnost prohlédnout si policejní vozidlo, motorku, výstroj apod.. Jsou prováděny ukázky policejní práce a techniky, jako je např. zadržení pachatele, práce psovoda, práce policejních techniků na místě činu a další. Celý den je provázen různými soutěžemi. Děti mají možnost vyplnit test bezpečného chování či dopravní test. Domů si pak odnáší nejen nově nabyté znalosti, ale i nejrůznější drobné dárky a propagační předměty. V podobném duchu jsou organizovány i dny s Policií ČR,

kteře se konají zpravidla na podzim kařždého roku. Policie ČR se účastní i Bambiriády, kterou pořádá Česká rada dětí a mládeže.

V letošním roce bude opět v Praze pořádána akce nazvaná Brusle, která začala v roce 2009 a je zaměřena na bruslaře a cyklisty na pražských cyklostezkách. V letošním roce se bude odehrávat na třech místech a to v Modřanech, ve Stromovce a na Jižním městě.

Za zmínku rovněž stojí účast na akci Ledová Praha, která probíhá o pololetních prázdninách a má za úkol umožnit tisícům dětí z celé republiky poznat pražské památky a další zajímavosti za výrazně zlevněné ceny nebo i zdarma. Policie se zde mimo jiné představuje v dobových uniformách z jednotlivých období.

Muzejní noci se účastní široká veřejnost, představitelé různých sdružení a také preventisté Preventivně informační skupiny Policie ČR Správy hl. m. Prahy, kteří ve spolupráci se sdružením Četnická pátrací stanice Praha představují policejní práci. Účastníci Muzejní noci mají nejen možnost vyplnit nejrůznější testy a řešit různé úkoly, mohou také shlédnout historickou ukázkou policejní práce jako např. zadržení kasaře apod.. Na ukázce se mohou i sami podílet plněním nejrůznějších úkolů. Pro letošní rok je ukázkou rozdělena na dvě části, kdy v první části bude představena práce četníků z první republiky a po půlnoci bude část věnována Veřejné bezpečnosti.

Hlavní těžiště preventivní práce o prázdninách spočívá v návštěvách nejrůznějších dětských klubů. Dále jsou navštěvovány dětské tábory, kde představení policejní práce probíhá formou ukázky. Dětem je na nástupu vysvětlena situace, která se bude odehrávat, poté je sehraána ukázka na dané téma. Po ukázce jsou děti rozděleny do skupinek, dostanou průvodní list a vyrazí na stezku, kde plní nejrůznější úkoly.

V rámci táborových aktivit stojí za zmínku, že se policie podílela na projektu „Opravdu dobrý tábor“ společně se sdružením Pionýr a Českou radou dětí a mládeže, což je kampaň, která představuje kvalitní tábory, popisuje jeho znaky a naopak ukazuje, jak dětský tábor v žádném případě vypadat nemá.

Jak jsem se již zmínila, policie sice neorganizuje trvalé aktivity zaměřené na volný čas dětí a mládeže, nicméně se podílí na řadě jednorázových akcí a další jednorázové akce sama pořádá. Na těchto akcích nejen představuje policejní činnost, ale poutavou a zábavnou formou nenásilně dětem vštěpuje základy právního vědomí, bezpečného chování a prevence sociálně patologických jevů.

4.2 Městská policie a volnočasové aktivity

Preventivní útvar Městské policie hl.m. Prahy se zabývá zejména primární a sekundární prevencí a v poslední době i částečně prevencí terciární a to ve spolupráci s Probační a mediační službou. Hlavní preventivní činnost opět spočívá v přednáškách na základních a středních školách pro které mají podrobně rozpracovaná témata týkající se dopravní problematiky a sociálně patologických jevů. Mezi nejpálčivější témata patří šikana a drogová závislost.

Co se týká volnočasových aktivit, zejména poslední dva roky probíhá kurz sebeobrany, který je určený pro děti od 10 do 15ti let. Je pořádán jednou týdně v tělocvičně centra prevence Městské policie. Kurzu se účastní menší skupinka dětí, většinou chlapců. Dle názoru p. Bartoše z Preventivně informačního oddělení Městské policie je menší účast dívek způsobena tím, že se jedná o fyzicky náročný sport a tréninky jsou poměrně tvrdé. Děti se reálně učí pod vedením zkušených lektorů základní prvky sebeobrany. Hodiny jsou doplněny o přednášky ze základů právního vědomí.

Od ledna 2008 probíhají pravidelné tréninky sebeobrany také v tělocvičně Metropolitní univerzity. Tréninky jsou určeny mládeži od 15 zhruba do 25ti let a probíhají dvakrát týdně. Tyto kurzy rovněž navštěvují mladiství jedinci, kterým byla povinnost uložena pracovníky Probační a mediační služby v rámci jejich trestu. Zkušenosti ukazují, že by se mohlo jednat o vhodný způsob terciární prevence, neboť zmínění jedinci kurz často navštěvují i po ukončení povinného počtu předepsaných hodin. I tyto tréninky jsou doplněny přednáškami na téma sociálně patologické jevy, zvyšování právního vědomí, bezpečné chování apod..

V kurzech sebeobrany účastníci zjišťují, že není možné se naučit základy sebeobrany za pouhou hodinu, ale je třeba dlouhodobého pravidelného trénování. Kurzy jsou bezplatné.

„Elektronický svět“ je preventivní program, který reaguje na aktuální změny, zejména na časté používání internetové sítě, hlavně sociálních sítí jako je facebook apod.. Vzhledem k tomu, že se v dnešní době stále častěji setkáváme s kriminalitou páchanou právě prostřednictvím internetu, je důležitá včasná a cílená prevence. V síti internet na děti číhá nebezpečí v podobě pedofilů, kteří se vydávají za jejich vrstevníky. Právě s touto problematikou jsou děti seznamovány a jsou jim vysvětlovány způsoby

jak se bránit. S přibývajícím věkem je program zaměřen na počítačovou kriminalitu, porušování autorských práv. Pro dospělé jsou určeny informace o bezpečném používání elektronického bankovníctví a tzv. desatero bezpečného používání platebních karet.

Městská policie se dále průběžně po celý rok zúčastňuje celopražských jednorázových akcí, jako jsou různé dny jednotlivých městských částí, den s Policií ČR, setkání s hasiči. Sami jedenkrát do roka organizují Den s Městskou policií. Zde představují práci městských strážníků, mají dopravní hřiště, kde si děti mohou udělat vlastní dětský řidičský průkaz.

V průběhu letních a zimních prázdnin jsou pořádány dětské tábory pro děti z Klokánku a Dětských domovů. Hlavní náplní jsou sportovní aktivity, v zimě lyže a snowboard v létě pak kola, lodě a turistika. Děti se zde nenásilnou formou učí, jak vhodně sportem vyplnit volný čas.

V současné době je ve spolupráci s Prevcentrem Praha 6 připravován program prevence pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, které toto centrum navštěvují. Program je v současné době ve fázi příprav, proto bližší informace nejsou známy.

5 Organizace dětí a mládeže a občanská sdružení

5.1 Česká rada dětí a mládeže

Česká rada dětí a mládeže (dále jen ČRDM) je organizací, která zastřešuje sdružení pracující s dětmi a mládeží. Vznikla v roce 1998 a v současné době sdružuje 98 členských organizací, jako jsou např. Junák, Pionýr, Duha, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a dalších, z nichž většina je celostátních, ale najdou se i regionální a v konečném součtu má okolo 200 000 individuálních členů. ČRDM podporuje mimoškolní výchovu dětí a mládeže, především pak snahu o vytvoření právních, ekonomických, sociálních a kulturních podmínek pro úspěšnou činnost. ČRDM je rovněž poradní a koordinační orgán.

Nejvíce členů okolo 46 000 má Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, druhou největší organizací je Junák – svaz skautů a skautek ČR, který má okolo 43 000 členů a třetím je Pionýr, který má okolo 17 000 členů.

Největší akcí, kterou pořádá ČRDM je zřejmě Bambiriáda, která se koná každoročně v květnu ve velkých městech např. v Praze, Brně, Českých Budějovicích, Plzni, Liberci a dalších. Jedná se o čtyř denní akci, kde mají organizace sdružené v ČRDM možnost představit svoji činnost. Na Bambiriádě se podílí také preventivní útvary Policie ČR a Městské policie. Mohou se zúčastnit i sdružení, která zatím do ČRDM nepatří. Každá organizace má vlastní stánek, kde se prezentuje, pořádá různé soutěže a hry, za které děti dostávají nejrůznější ceny. Bambiriáda je učena všem, ale především dětem a mládeží. Mají možnost vyzkoušet si spoustu aktivit a zjistit, že volný čas se dá trávit smysluplněji než touláním se bezcílně po ulicích, či sezením doma u televize a u počítače.

V roce 2008 se uskutečnil jubilejní desátý ročník, který se konal celkem v 28 městech. Mottem jubilejního ročníku bylo heslo „Nestůj! Pojď se přidat, Máš právo mít kamarády.“

Bambiriádu navštěvují i zahraniční pracovníci s mládeží. Akce se koná také na Slovensku a v Polsku.

V rámci Bambiriády je možné navštívit tzv. Bambibod, který je v hlavním informačním stanu. Jedná se o jednotný a dostupný informační zdroj o místech a organizacích, které nabízejí výchovu ve volném čase.

V roce 2008 byl také vytvořen projekt nazvaný „Nás se to týká“, který se věnuje prevenci sexuálního násilí při činnosti organizací věnující se dětem a mládeži. Zahrnuje vyškolení koordinátorů prevence, vypracování metodických materiálů a preventivní programy pro děti a dospívající. V roce 2008 proběhly tři semináře. První byl metodický s odborníky. Druhý seminář byl zaměřen na krizovou komunikaci v případě sexuálního zneužití na akcích určených dětem a mládeži. Na třetím semináři byl vytvořen Kodex chování pro prevenci sexuálního násilí ve sdruženích pracujících s dětmi.

Zástupci ČRDM se každoročně účastní i zahraničních seminářů. K tradičním zahraničním partnerům patří Bavorský kruh mládeže a Rada mládeže Slovenska. Od bavorských kolegů byla převzata inspirace k projektu „Nás se to týká“.

V roce 2008 proběhl již třetí ročník projektu „Bilaterální výměra ČR-Korejská republika“, který umožňuje poznat korejské mládeži Českou republiky a naopak. V rámci projektu se v roce 2008 prvně se uskutečnil pobyt zahraničních účastníků v rodinách členů české skupiny.

ČRDM se věnuje rovněž publikační činnosti. Vydává časopis Archa, což je zpravodaj o výchově a využití volného času. Mimo časopisu jsou vydávány i další publikace. V roce 2009 např. „Hranice bezpečí“, metodická příručka pro koordinátory, která se týká projektu „Nás se to týká“ a další publikace související s Úmluvou o právech dítěte, zabývajících se dětskými právy a podobně.

ČRDM vydala tzv. **devatero rad pro rodiče při výběru mimoškolních aktivit:**

1. *Myslete na celkový rozvoj dětské osobnosti* – důraz má být kladen zejména na zvědavost, svědomitost, otevřenost, emocionální stabilitu a přátelskost.
2. *Respektujte individualitu dítěte* – jeho věkové a individuální zvláštnosti, k ničemu dítě nenutit, nestresovat jej, pouze mu nabízet vhodné varianty.
3. *Naslouchejte svému dítěti* - jeho potřebám.
4. *Zásadně je důležitá dobrá parta* – rodiče by měli znát kamarády svých dětí, vědět čemu se věnují.

5. *Nechte své dítě užívat si dětství – nepřetěžovat jej, nechat mu vlastní prostor.*
6. *Na prázdniny myslíte s předstihem – pokud kroužek, který dítě navštěvuje, pořádá letní tábor, je to nejlepší možná varianta.*
7. *Bud'te dobře informovanými rodiči – zajímat se o možnosti volnočasových aktivit.*
8. *Proměna zájmů dítěte je přirozená – dítě nemá být přetěžováno, je přirozené, že občas mění své zájmy.*
9. *Spolupracujte s vedoucími svých dětí – důležitý je zájem o činnost kroužku, či oddílu.*

ČRDM uvádí závěrem ještě jednu radu navíc a ta zní „*Rodina je rodina*“, což znamená, že děti nemají být do kroužků odkládány, důležitý je především čas, který stráví s rodiči, sourozenci, či dalšími rodinnými příslušníky.

5.2 Národní institut dětí a mládeže

Národní institut dětí a mládeže (dále jen NIDM) je odborné zařízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, jehož účelem je státní podpora a ochrana mládeže. Svůj zájem soustřeďuje především na zájmové vzdělávání dětí a mládeže, zajišťuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v této oblasti, zajišťuje činnost školských zařízení pro volný čas. Dále zajišťuje po organizační stránce nejrůznější soutěže a olympiády jako např. Evropa ve škole, Daniel apod..

Pod NIDM spadá i Národní informační centrum pro mládež a česká národní agentura Mládež, která má především na starosti, v případě zájmů studentů, jejich mezinárodní výměru, což znamená, že mladí lidé mohou za příznivých finančních podmínek poznat, případně i studovat v zahraničí. V rámci výměny zajišťuje také pobyt zahraničních studentů v České republice.

Národní informační centrum pro mládež poskytuje dětem a mládeži informace o možnostech využívání volného času, zdravém životním stylu, dalším vzdělávání, možnosti pobytu v zahraničí a další. Poskytuje také informace o sociálně patologických

jevech a jejich prevenci. V únoru byl vyhlášen 4. ročník soutěže o Evropskou cenu za drogovou prevenci, která je určena pro terénní projekty.

Z dalších aktivit týkajících se sociálně patologických jevů lze vybrat např. Den bezpečnějšího internetu a červené tlačítko, který proběhl 9.2.2010 a byl zaměřen na ochranu osobních údajů. Heslem bylo „Víš, co posíláš? Mysli!“ (Think B4 U post!). Jednalo se o mezinárodní projekt, kterého se zúčastnilo 60 zemí. Projekt má děti naučit, jak zacházet při práci s internetem se svými osobními údaji, dávat si pozor na to, co o sobě na internetu napíše atd.. Součástí je preventivní videoklip. V letošním roce byl spuštěn projekt Červené tlačítko, který byl vytvořen spoluprací Národního centra bezpečnějšího internetu společně s Úřadem vlády, Policejním prezidiem ČR a dalšími složkami Policie ČR.

5.3 Nestátní neziskové organizace

Organizace dětí a mládeže a občanská sdružení patří mezi významné organizace pracující s dětmi a mládeží. Některé mají celorepublikovou působnost další, kterých je většina, působí pouze v daných regionech. Řada z nich se řídí zákonem o sdružování občanů. Jsou registrovány u ministerstva vnitra. Dále to mohou být obecně prospěšné společnosti a školské právnické osoby (Hájek, 2008, s.149-150).

Hájek ve své publikaci uvádí, že „nestátní neziskové organizace pracující s dětmi a mládeží představují kromě škol a školských zařízení důležitý prvek ve vytváření žádoucí nabídky pro aktivní využití volného času dětí a mládeže. Svou činností významnou měrou doplňují a obohacují výchovně-vzdělávací činnost škol, školských zařízení a rodin. Umožňují dětem a mládeži rozvíjet přirozeným způsobem jejich schopnosti, dovednosti a talent a připravují je na budoucí život“ (Hájek, 2008, s.150).

Tyto organizace jsou většinou financovány z vlastních zdrojů, ale i z dotací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. **Dotace jsou určeny na programy, jejichž cílem je:**

- podpora rozvoje nestátního neziskového sektoru při práci s dětmi a mládeží,

- podpora vytváření a rozšíření nabídky volnočasových aktivit pro organizovanou i neorganizovanou mládež,
- podpora mimoškolních zájmových aktivit,
- rozvoj mezinárodní spolupráce,
- zvýšení odbornosti personálu (Hájek, 2008, s. 150).

Pro organizace, které se zabývají prevencí sociálně patologických jevů, jsou určeny granty především z Ministerstva vnitra ČR a orgánů veřejné správy.

Vzhledem k tématu méj diplomové práce jsem si vybrala ze široké nabídky sdružení zabývajících se volnočasovými aktivitami ty, o kterých si myslím, že největší mírou přispívají k prevenci kriminality u dospívajících dětí. Jejich činnost představuji v následujících podkapitolách. Většina z nich se zabývá primární prevencí.

5.3.1 Pionýr

Pionýr je organizací zabývajících se volnočasovými aktivitami dětí a mládeže a sdružuje třetí největší počet členů. Bohužel, je přesto některými lidmi spojován stále s minulým režimem. Pokud se podíváme do historie, tak Pionýr vznikl v roce 1949 a byl českou podobou sovětské dětské organizace a součástí Socialistického svazu mládeže. Jeho oficiální název byl Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže. Mezi hlavní znaky patřila masovost a jednotnost.

Dnešní Pionýr vznikl po roce 1990 a je celostátní organizací. Podle statusu Pionýra je tato organizace demokratické, dobrovolné, samostatné a nezávislé sdružení dětí, mládeže a dospělých. Zabývá se osvětovou, výchovnou, vzdělávací a charitativní činností. Hlásí se k Úmluvě o právech dítěte a Listině práv a svobod.

Za zmínku jistě stojí, že v letošním roce Pionýr oslavil 20 let výročí působení obnoveného Pionýra. Datum připadá na 20.ledna. U této příležitosti byla dne 29.ledna 2010 zahájena výstava a to v rámci 10. ročníku Ledové Prahy. Výstava představuje historii i současný Pionýr, ukazuje jeho činnost a hlavní myšlenky. V sobotu 30.ledna se konal tradiční koncert Děti dětem.

Základní skupinou je pionýrský oddíl, který zajišťuje pravidelnou, systematickou, celoroční výchovnou činnost dětí a mládeže. Má minimálně pět členů

a činnost musí být v průběhu roku realizována alespoň jednou měsíčně. Na programu činnosti oddílu se podílí všichni členové, vede jej vedoucí. Mezi formy činnosti patří oddílové schůzky, víkendové výpravy a tábory.

Jednotlivé oddíly a vedoucí připravují oddílové plány podle programů činnosti a kalendáře akcí a soutěží, které na programy navazují. Patří sem např. výpravy za poznáním, pionýrská stezka, republikové setkání pionýrských oddílů, tábornická stezka, přírodovědná stezka apod..

Zvláštní základní organizační a výchovnou jednotkou je volnočasový klub, který se zabývá výchovnou činností neorganizované mládeže. Činnosti na sebe nemusí obsahově navazovat, musí být uskutečňovány minimálně jednou měsíčně. Účast však není podmíněna pravidelností. Nejedná se přitom o nízkoprahové zařízení, činnosti odpovídá v podstatě otevřenému klubu Domu dětí a mládeže. Otevřené kluby jsou velmi oblíbené, během 10 let jejichž počet vzrostl až na 150 po celé ČR.

Název Pionýr vyjadřuje myšlenku moderní, průkopnické organizace, ideu hledání dobrodružství, touhu po poznání. Pionýr je určen především dětem a mládeži, ale členem se může stát i dospělý. Hra je hlavním výchovným prostředkem. Organizace usiluje o zapojení členů i dalších účastníků do všech akcí. Svou činností přispívají rovněž k prevenci kriminality a sociálně patologických jevů. Zabývá se přitom především primární prevencí, neboť kvalitní náplň volného času dětí, přispívá k samotné prevenci.

Projekt „Partáči“ je určen dětem z dětských domovů a slouží k jejich snadnější integraci do běžné společnosti. Děti z dětských domovů jezdí na letní dětské tábory s dalšími dětmi, kde se seznamují a zapojují se do běžného dění tábora s ostatními dětmi. Dále byla např. vydána Úmluva o právech dítěte, která je napsána srozumitelnou a zábavnou formou pro děti a byla přeložena do romštiny.

Ideály Pionýra vychází z jeho programu a jsou to:

- *Pravda – „Pionýr chrání pravdu a plní dané slovo.“*
- *Poznání – „Pionýr je pracovitý, učí se.“*
- *Přátelství – „Pionýr je přítelem všech dětí.“*
- *Pomoc – „Pionýr je statečný a kamarádský, pomáhá ostatním.“*
- *Překonání – „Pionýr je čestný a spravedlivý.“*
- *Příroda – „Pionýr chrání přírodu a život na zemi.“*
- *Paměť – „Pionýr má rád svou zem.“*

Původ slova pionýr pochází z francouzštiny a znamená být v něčem první, snažit se poznávat nepoznané, nebát se těžkostí a čestně je překonávat, pomáhat jiným, hlásit se ke svým úkolům, ale zároveň dělat i něco navíc.

Pionýr je nejen organizátorem řady letních dětských táborů, které jsou určeny jak pro členy organizace, tak ostatním dětem, ale je rovněž spoluvůrcem kampaně „**Opravdu dobrý tábor**“, která radí jak vybrat pro své děti nejvhodnější tábor. Projekt představuje kvalitní tábory.

Osmero dobrého tábora pak vypovídá o tom, jak by měl dobrý tábor vypadat:

1. Má kvalifikované vedení.
2. Má zajímavý program.
3. Je bezpečný.
4. Je ve vhodných prostorách.
5. Je zdravotně zabezpečen.
6. Má dostatek informací pro všechny.
7. Rozvíjí osobnost účastníka.
8. Má důvěryhodného pořadatele.

Kampaň poskytuje přehled doporučených táborů a přehled o tom, jak vypadá tzv. černý tábor. V rámci táborů jsou zváni i preventisté jednotlivých policejních ředitelství, kteří představují činnost Policie ČR a dalším způsobem přispívají k prevenci sociálně patologických jevů. Probíhají i samotné ukázky policejní práce, největší zájem bývá tradičně o policejní psůvody či pyrotechniky. Velmi poutavá je rovněž přednáška protidrogového specialisty včetně ukázky „kufříku“ s nejrůznějšími druhy omamných a návykových látek.

K prevenci Pionýr přispívá nejen samotnou činností, ale i kurzy pro instruktory, jejichž náplní jsou také přednášky o zdravém životním stylu, jehož součástí je i prevence užívání návykových látek.

O aktuálních akcích Pionýra se může zájemce dozvědět např. na internetových stránkách, od kamarádů, případně ve škole. Při získávání nových členů se osvědčily i otevřené kluby, kde mají případní zájemci možnost se bezplatně seznámit s činností této organizace.

5.3.2 Občanské sdružení LATA

Občanské sdružení LATA je určené dětem a mládeži od 13 do 26 let, žijícím v Praze a okolí, kterým hrozí sociální vyloučení či jsou ohroženi sociálně patologickými jevy. Na sdružení se může obrátit každý, kdo má problém s vrstevnickými vztahy, s rodinou, socializací nebo s hledáním vlastní identity. S klienty pracuje již od roku 1994, pomáhá jim s řešením nejrůznějších problémových, ohrožujících situací a začleněním do společnosti. Pracují nejen s jednotlivcem, ale s celou rodinou.

„Projekt LATA vznikl na půdě psychoterapeutického zařízení, které se jmenuje Denní sanatorium Horní Palata a sídlí v Praze. Až do revoluce v roce 1989 se zde pracovalo jen s dospělými psychiatrickými pacienty“ (Matoušek, 1996, s.9).

Základem je projekt „Ve dvou se to lépe táhne“, který je založen na vrstevnické pomoci dobrovolníků. Jedná se většinou o studenty mezi 18 a 30 lety, kteří pracují ve dvojici s jim věkově blízkými klienty, kteří aktuálně řeší problémovou situaci. Forma práce je „jeden na jednoho“. Setkání by měla probíhat každý týden a dvojice by se měla věnovat činnosti, která je blízká jim oběma, především pak klientovi. Jedná se především o volnočasové aktivity jako je sport, výstavy, divadlo, kino apod.. Dobrovolník přitom klientovi naslouchá, radí mu s problémy, v případě potřeby mu pomáhá najít práci, bydlení, ale především vhodnou alternativu pro trávení volného času. Kontakt by měl mít význam pro obě strany.

Slovo LATA má mnoho významů, jedním z nich je zkratka slov laskavá alternativa trestu pro adolescenty. Další význam pochází ze staré češtiny, kdy lata označuje osobu, která porušuje zákon. Lata jsou také dvě slabiky názvu Palata. Lata je rovněž druh hroznovitého květenství, kdy z hlavního větene vyrůstají kratší rozvětvené stromky, což má vyjádřit spojení klienta s pomáhajícími osobami (Matoušek, 1996, s.13).

5.3.3 Program Pět P

Pět P je dobrovolnický program, který vychází ze zahraniční verze (USA) projektu Big Brothers, Big Sisters. V České republice působí od roku 1995 a od roku 1996 jej převzalo občanské sdružení Hestia. Je určený dětem od 6 do 15 let

a je zaměřený na řešení sociálních a komunikačních obtíží dětí. Postaven je na principu přátelství dítěte s dospělým dobrovolníkem. Spolupráce dvojic funguje nejméně po dobu 10 měsíců a jedno odpoledne v týdnu se společně věnují volnočasovým aktivitám.

Ve smyslu z.č. 108/2006 Sb. o sociálních službách je pražské centrum programu Pět P registrováno jako sociálně aktivizační služba rodiny s dětmi. Hestia má dále udělenou akreditaci Ministerstva vnitra ČR pro práci s dobrovolníky a zároveň má pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí od Ministerstva práce a sociálních věcí v rozsahu činnosti zaměřené na ochranu dětí před škodlivými vlivy a předcházení jejich vzniku, zřizování a provozování výchovně-rekreačních táborů pro děti (volně dostupné z www.petp.hest.cz). Náplní je především primární prevence.

Význam má především v posílení sebevědomí dítěte, jeho sociálních dovedností. Dítě se učí navazovat nové vztahy, má si s kým popovídat. Dobrovolník se věnuje pouze jemu, funguje jako průvodce dítěte.

Pět P v názvu znamená pomoc, přátelství, péče, podpora, prevence. Dvojice je od počátku až po ukončení pod supervizí koordinátorů, kteří mají za úkol vytvořit odpovídající zázemí. Dobrovolníci projdou výcvikem, jehož součástí je i psychologické vyšetření. Dobrovolníkem se může stát každý bez rozdílu věku, pohlaví či povolání. Důležitá je především ochota pomáhat. Práce dobrovolníků se dá rozdělit do třech do třech kategorií. První kategorií jsou studenti mezi 22 až 25 lety, další jsou ženy ve věku 28 až 35 let, které mají poměrně psychicky náročné povolání (např. bankovní úřednice, státní zástupkyně apod.) a doposud nemají děti a poslední skupinou jsou důchodkyně. Dobrovolníci jsou dětem přidělováni podle jejich aktuální potřeby.

Děti do Pět P přicházejí na doporučení dětských psychiatrů, výchovných poradců, sociálních pracovníků a dalších odborníků pracujících s dětmi, ale i známých, kteří mají již s programem Pět P vlastní zkušenosti. Klienti mají většinou prospěchové potíže, nedostatek vhodných kamarádů, můžou být hyperaktivní nebo se prostě jen nudí. Věkový průměr dětí je mezi 10 a 13 lety, častějšími klienty jsou chlapci.

Hlavním úkolem koordinátorů je zprostředkování komunikace mezi rodinou a dobrovolníkem, dále mají zodpovědnost za práci dvojice.

V současné době je v projektu zapojeno 60 až 65 dvojic.

Každoročně probíhá i letní dětský tábor, kterého se zúčastňuje okolo 30 dětí a 16 dospělých. Tábor je provázen celotáborovou hrou většinou s motivem sci-fi.

5.3.4 Salesiánské středisko dětí a mládeže

Salesiánské středisko dětí a mládeže vzniklo v roce 1995. Hlavní náplní je pedagogická, sociální, výchovatelská a duchovní pomoc mladým lidem. Zakladatelem je Salesiánská provincie Praha, což je církevní organizace, která sdružuje členy řeholní společnosti Salesiánů Dona Boska v České republice. Patří do římskokatolické církve.

Hlavní cíle realizovaných programů jsou:

- vytvářet pozitivní prostředí pro neorganizovanou mládež,
- předcházet či omezit sociálně patologické jevy u dětí a mládeže,
- zapojovat klienty z ohrožených či rizikových skupin do motivující činnosti,
- podporovat vlastní aktivitu mládeže,
- zapojení aktivní mládeže do pomáhajících činností.

Středisko je určeno dětem, které nejsou zapojeny do pravidelné zájmové činnosti a existuje u nich větší možnost ohrožení sociálně patologickými jevy. Dospívající mládež se zde může setkávat, aktivně spolu komunikovat a věnovat se jednorázových aktivitám.

Oratoř je projekt pro otevřené aktivity ve volném čase. Jedná se o vnitřní hernu, půjčovnu sportovních potřeb a venkovní areál, který je tvořen hokejbalovým hřištěm, víceúčelovým hřištěm a skate parkem. Oratoř je určena dětem a neorganizované mládeži od 6 do 20 let.

Cílem projektu je umožnit jim aktivní a smysluplné využití volného času při dodržování základních pravidel jako jsou tolerance a respekt vůči ostatním, zákaz používání vulgárních výrazů, zákaz užívání návykových látek. Zároveň děti učí odpovědnosti, předává jim další znalosti a dovednosti a pomáhá jim při řešení jejich problémů. To vše s pomocí nabídky atraktivních volnočasových aktivit.

Oratoř není podmíněna pravidelnou docházkou, je omezena pouze provozní dobou a poplatkem za využívání služeb, který činí 100 – 250,-Kč za rok, dle věkové kategorie. Oratoř kromě pravidelného provozu nabízí rovněž jednorázové aktivity. Různé sportovní turnaje, výlety a prázdninové výjezdy.

Horolezecká stěna s posilovnou je určena dětem a mladým lidem z přilehlých sídlišť ve věkovém rozmezí 8 – 26 let. Cílem je mimo jiné prevence kriminality a sociálně patologických jevů s nabídkou pozitivních sportovních alternativ. Největší zájem je mezi chlapci ve věku 13 – 18 let, což je vzhledem k náročnosti sportu celkem pochopitelné. Posilovna slouží starším 15ti let. Nabídka je opět zpoplatněna symbolickým poplatkem stejně jako u oratoře.

Kromě pravidelného provozu mají děti možnost navštěvovat horokroužek, nebo odborné semináře a jednorázové aktivity.

Horokroužek se koná dvakrát týdně a náplní je pod odborným vedením výuka a následné zdokonalování sportovní lezení. Odborné semináře jsou určeny široké veřejnosti a tématem přednášek je metodika lezení, zdravotní péče a ochrana přírody.

Jednorázové aktivity nabízí různé výjezdy do skalních lezeckých oblastí nebo závody na umělých stěnách.

5.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Významné místo při práci ve volném čase s neorganizovanou mládeží a dětmi, které jsou ohrožené sociálně patologickými jevy, či jinak sociálně vyloučené, zastávají nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.

Pojem nízkoprahovost je v našem právním řádu zakotven v zákoně o sociálních službách č. 108/2006 Sb.. Zmiňován je ve třech ustanoveních a to v § 59, který vymezuje působnost kontaktních center, dále v § 61 uvedeného zákona, který vymezuje působnost nízkoprahových denních center a konečně v ustanovení § 62 uvedeného zákona, který vymezuje působnost nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Zde je v odstavci 1 uvedeno: „Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6ti do 12ti let ohrožených společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně“ (z.č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Pojem služba je dále vymezen § 62 odstavec 4, kde se uvádí: „Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,

- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- c) sociálně terapeutické činnosti,
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí“ (z.č. 108/2006 Sb., o sociálních službách)

Obecně se dá říci, že tato zařízení mají především pomoci dětem a mládeži v obtížné životní situaci, případně žijí společensky nežádoucím stylem. Dosažení žádoucího cíle, tedy především zlepšení kvality života je pak realizováno předcházením a omezením sociálních rizik, které z jejich způsobu života vyplývají. Klienty učí, jak se s nepříznivou situací vypořádat, napomáhají jejímu řešení. Činnost center je pro klienta bezplatná, nemusí se registrovat, není omezena pravidelnou docházkou. Jedinec se nemusí registrovat ani přihlašovat, může zůstat v anonymitě. Každé středisko si tvoří vlastní program podle svých možností a svého uvážení. Nabídka volnočasových aktivit by měla být pestrá, aby mládež oslovila (Hájek, 2008, s.150).

Klienti nejsou nuceni k žádné pravidelné činnosti, mohou sem jen tak přijít a popovídat si, poslouchat hudbu, věnovat se činností, které zařízení nabízí (např. šipky, kulečnick, stolní fotbal, deskové hry apod.).

Podle Hájka existují **čtyři základní nabídky služeb:**

1. *Volný vstup a pobyt v zařízení podle individuálních potřeb klienta* – jedinec může plně využívat nabídky aktivit klubu nebo zde může jen tak pobývat.
2. *Volnočasové aktivity* – zařízení zajišťuje technické vybavení, prostory, vytváří programy, poskytuje asistenci, podporuje klienty k vlastním činnostem. Programy mají úroveň zážitkové pedagogiky.
3. *Sociální služby* – zahrnují kontaktní práce s klientem, situační intervenci, poradenské služby, nabízí skupinovou práci zaměřenou na rozvoj sociálních dovedností, krizovou intervenci či terapeutické služby, doprovodné práce, práce s blízkými osobami.
4. *Aktivity a činnosti zaměřené na prevenci* – nabídka programů prevence sociálně patologických jevů. Jedná se o různé besedy, diskuze, kontaktní práce, informační servis, poradenství (Hájek, 2008, s. 152).

Podle pojmosloví české asociace streetwork považujeme za **neorganizovanou mládež** děti či mládež, které tráví většinu volného času na ulici. Organizovaných aktivit se z rozličných důvodů neúčastní (nedostatek financí, neschopnost dodržovat pravidla, pravidelnou docházku apod.). Neorganizovaná mládež je náchylná k sociálně patologickým jevům.

Základní pilíře nízkoprahovosti:

1. *Odstranění prostorových bariér* – zařízení musí být umístěno na dostupném místě, důležitou roli hraje i zařízení klubu a prostorové uspořádání, klub by se neměl nacházet v blízkosti např. policejního oddělení apod..
2. *Odstranění časové bariéry* – znamená zřídit otevírací dobu, která nejlépe vyhovuje klientům, zpravidla od odpoledně do večerních hodin, tak aby pokrýval většinu volného času.
3. *Odstranění finanční bariéry* – bezplatnost pro klienty
4. *Odstranění psychologické bariéry* – pracovníci by měli být vyškoleni na jednání s typem klientů, který navštěvuje tento druh zařízení. Klient by měl mít pocit, že bude přijat se všemi svými zvláštnostmi, neměl by cítit strach z vyloučení (dokument Magistrátu hl. m. Prahy).

Sociální služby poskytované v zařízeních tohoto typu mají vzhledem k práci s mládeží své specifické principy. Klienti jsou motivováni k tomu, aby se naučili samostatnosti a zodpovědnosti. Důležitý je zejména individuální přístup.

Mezi **základní principy** nízkoprahových zařízení patří:

1. *Dodržování práv uživatelů* – vztah mezi klientem a pracovníkem má být partnerský, nikoliv vztah podřízenosti.
2. *Respektování volby uživatelů* – klient se musí cítit svobodně, důstojně, rozhodnout se má svobodně, přičemž si musí být vědom všech důsledků svého rozhodnutí.
3. *Individualizace podpory* – respektování potřeb klienta.
4. *Zaměření se na celek* – důležitý je celek, nikoliv jen dílčí aspekty.
5. *Flexibilita* – je důležité se pružně přizpůsobovat potřebám klientů (dokument Magistrátu hl. m. Prahy).

V následujících podkapitolách bych ráda představila dva nízkoprahové kluby působící v Praze, neboť mě jejich činnost zaujala.

5.4.1 Nízkoprahový klub Pacifik

Pacifik je nízkoprahový klub určený dětem a mládeži od 6 do 18 let, které jsou v nepříznivé sociální situaci, dostávají se do konfliktů se společností, jsou ohroženy sociálně patologickými jevy apod.. Klientům nabízí vhodný způsob trávení volného času, poskytuje podporu, poradenství apod.. Působí na sídlišti Černý Most v Praze od roku 2004. Je součástí Komunitního centra Motýlek a členem České asociace streetwork. Naplňuje principy nízkoprahovosti, je dostupný bydlišti klientů, má vlastní vchod, nenachází se poblíž policejní služebny či podobných institucí. Klienti jsou zde anonymní, známi např. pod přezdívkami.

V roce 2008 navštívilo Pacifik průměrně 24 klientů denně. Obě pohlaví jsou zastoupena poměrně rovnoměrně. Od jeho založení průměrný počet klientů každým rokem vzrůstá. Celková návštěvnost v roce 2008 byla 397 klientů. Jedná se spíše o stálou klientelu, ale přicházejí i noví návštěvníci.

Pacifik jako nízkoprahový klub nabízí především sociální služby, které se dělí do dvou kategorií. Do první kategorie spadají služby poradenské, intervenční, první kontakt, skupinové práce, ať už práce klientů ve skupinách, či různé podoby skupinové terapie, kdy pracovníci působí na klienty preventivně. Preventivní činnost je vždy zaměřena na určité téma např. kouření, drogy, násilné chování, první pomoc, AIDS a další. Realizována je interaktivní formou. Jsou pozváni vyškolení lektori na dané téma. Nemůže se však jednat pouze o suchou přednášku, je nutné v klientech probudit o téma zájem. Co se týká prevence kriminality, klub spolupracuje s preventivně informační skupinou Policie ČR, kdy proběhlo např. promítání filmů Nechte mě bejt! a Zpackané životy včetně diskuse na dané příběhy.

Druhou kategorií služeb jsou volnočasové aktivity. Přímo v prostorách klubu je nabídka deskových her, stolního fotbalu, ping pong, možnost zapůjčení bruslí, skateboardu, využití počítače – internetu, knihovny a další. Jednou týdně jsou realizovány volnočasové aktivity mimo klub, jako je např. návštěva aquaparku, volejbal, fotbal. V rámci volnočasových aktivit probíhají i preventivní činnosti.

Mezi pravidelné aktivity patří filmový klub, klub vaření, hudební a taneční i diskusní klub.

Klub je otevřen 4x týdně, přičemž pondělí a středa od 16:00 hodin do 19:00 hodin je určen pro mládež od 13 do 18 let, v úterý a v pátek od 14:00 hodin do 17:30 hodin pro děti od 6 do 12 let a čtvrtek od 14:00 hodin do 17:30 hodin je určen všem. Noví klienti většinou přicházejí s kamarády. Klub se dále prezentuje ve školách a spolupracuje s Úřadem městské části, především s kurátory pro děti a mládež.

Pacifik má rovněž svá pravidla, mezi které patří dodržování otevíracích a zavíracích hodin, žádné ničení věcí, respekt vůči zaměstnanců, žádná agresivita, zákaz kouření a další. Za porušení pravidel následují sankce, ať už v podobě drobného úklidu nebo zákaz vstupu buď na jeden den, případně delší. Vzhledem k typu návštěvníků problémy občas nastanou. Především drobná agresivita mezi klienty, případně kouření před klubem. Nicméně je nutné říci, že téměř vždy jsou účinné drobné sankce.

Kromě výše zmíněných volnočasových aktivit organizuje Pacifik i výjezdy klubu. Na jaře a podzim to jsou víkendové výjezdy, kterých se účastní 20 dětí a 4 pracovníci. V průběhu letních prázdnin se jedná o 10denní pobyt, kterého se účastní 20 dětí a 8 pracovníků. Jedná se o pracovníky Pacifiku, kurátory a další pracovníky Úřadu městské části. Výjezdy jsou určeny pro sociálně znevýhodněné klienty a pro děti, se kterými pracují kurátoři Úřadu městské části. Cena za pobyt je symbolická. Mimo jiné má pobyt za úkol seznámit s činností Pacifiku klienty kurátorů. Náplní výjezdů jsou opět volnočasové aktivity v různých podobách. Výjezdy fungují v podstatě jako běžné tábory.

Jak jsem již uvedla, klub naplňuje podmínky nízkoprahovosti, včetně požadavku anonymity klienta. V případě volnočasových akcí mimo klub a výjezdních aktivit je vyžadován souhlas rodičů včetně kontaktu na rodiče a jsou samozřejmě známy údaje klienta. Po měsíci jsou poskytnuté údaje skartovány, čímž je podmínka anonymity splněna.

5.5 Nízkoprahový klub Vrtule

Nízkoprahový klub Vrtule je součástí Salesiánského střediska mládeže v Praze Kobylisích. Je určen starším dětem, spíše dospívající mládeži od 13 do 20 let. V souladu

se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách poskytuje klientům především služby sociální a to prostřednictvím volnočasových aktivit. Klub je určen široké veřejnosti, zejména dětem, které nemají možnost vhodným způsobem vyplnit volný čas. Mládeži je klub k dispozici od pondělí do čtvrtka v době mezi 15:00 hodin do 20:00 hodin.

Nízkoprahovým klubem je od roku 2003 a od roku 2004 je členem České asociace streetwork, která zastřešuje nízkoprahová zařízení.

Klub poskytuje **tři druhy činnosti**:

1. Náplní *hlavní činnosti* je především poskytování sociálních služeb, jako jsou kontaktní práce, situační intervence, informační servis, poradenství, skupinové aktivity a práce se skupinou a to prostřednictvím volnočasových aktivit.
2. *Jednorázových akce* jsou především koncerty, diskotéky či turnaje ve stolním fotbale a jiných deskových hrách. Tyto akce jsou velmi oblíbené, např. v roce 2007 je navštívilo okolo 800 účastníků.
3. *Zkušebna kapel* slouží začínajícím hudebníkům a jejich koncerty jsou určeny pro návštěvníky klubu. Mají velkou úspěšnost.

Vrtule má průměrnou návštěvnost zhruba 27 klientů denně převážně z blízkého okolí, závisí však i na ročním období. Před zimu to bývá až 45 klientů denně, v létě naopak 12 až 15 klientů denně. Dochází sem spíše stabilní skupina, někteří občas přivedou i nového klienta. Poměr obou pohlaví je v podstatě vyrovnaný.

Posláním Vrtule je příznivé ovlivnění životní situace, v tomto případě mládeže z Prahy 8 a 9, zlepšení kvality života. Má dětem ukázat jak efektivně trávit volný čas. Má snižovat jejich kriminalitu, nezájem o druhé a eliminovat výskyt dalších sociálně patologických jevů, které se mohou u dnešní mládeže vyskytnout. Klub pracuje metodou kontaktní práce – vytváření podmínek práce s klienty.

Při vstupu je se zájemcem sepsána Dohoda o poskytování služeb, která nevyžaduje osobní údaje. V dohodě jsou uvedeny podmínky, za jakých se klub zavazuje sociální služby poskytovat a dále povinnosti klienta. Sociální služba je poskytována zdarma. Při nedodržení podmínek a pravidel klubu může být dohoda ukončena. V pravidlech klubu je např. zákaz užívání drog a alkoholu, zákaz ničení věcí, zákaz mluvit sprostě, respektive nadávat si mezi návštěvníky apod.. Za porušení následují různé sankce, až po samotné vyloučení.

Informace o klubu jsou přístupné na internetu, dále na vývěskách v okolí a pracovníci chodí prezentovat činnost klubu do okolních škol.

Působí zde celkem pět pracovníků, z toho tři na hlavní pracovní úvazek. Klientům poskytují pomoc v obtížných životních situacích, pomáhají orientovat se v dané situaci a nabízí vhodné způsoby řešení, přičemž konečné řešení nechávají na klientovi a plně je respektují.

Preventivní aktivity byly doposud poskytovány individuálně na žádost daného klienta s ohledem na jeho aktuální problémy, jako jsou např. možnost ohrožení pohlavní chorobou, měkké drogy a další sociálně patologické jevy.

V současné době by se chtěli pracovníci zaměřit na prevenci systémově. Největším trápením je zřejmě užívání měkkých drog, především kouření marihuany. Do realizace by zapojit oslovit metodiky prevence ve školách a výchovné poradce.

Z volnočasových aktivit jsou klientům k dispozici stolní společenské hry, kulečnick, stolní fotbal, šipky, internet, poslech hudby. Zájemci mohou využití i tzv. „oratoř“ Salesiánského střediska, která nabízí různé sportovní aktivity jako je posilovna, horolezecká stěna, víceúčelové hřiště, půjčovnu sportovních potřeb. Zde je symbolický poplatek 150,-Kč za rok, avšak klient musí poskytnout své osobní údaje k vystavení průkazu.

Tábory, či jiné podobné akce, Vrtule neorganizuje. V minulosti se o toto sice pokusila, nicméně od klientů zájem nebyl.

6 Praktická část

6.1 Cíl průzkumného šetření

Vzhledem k obsahu svojí diplomové práce jsem provedla průzkum mezi dětmi zaměřený na využívání volného času.

Cílem mého průzkumného šetření je zjistit, jak dnešní mládež nejčastěji tráví volný čas. Zda a do jaké míry prostředí školy ovlivňuje způsob trávení volného času dětí a zda děti pravidelně navštěvují zájmové kroužky. Chtěla bych se rovněž pokusit zjistit, jaký druh kroužků je dětmi preferován. Rovněž bych chtěla zjistit, jak často se děti věnují zájmové činnosti. Dále mě zajímá jejich názor na to, jestli je možné vhodnými volnočasovými aktivitami ovlivnit delikventní chování.

6.2 Metoda průzkumu

Ke zjištění cílových informací jsem použila anonymní dotazník, který je přílohou č. 1. Obsahuje 10 otázek zaměřených na způsob trávení volného času, z nichž dvě jsou uzavřené s možností odpovědi ANO – NE, čtyři jsou uzavřené s možností variabilních odpovědí a čtyři polouzavřené s nabídkou variabilní odpovědi a možností doplnění jiné varianty. Dotazník je dále doplněn o otázky týkající se věku a pohlaví dotazovaných. Otázky jsou stručné, srozumitelné a jednoduché.

6.3 Průzkumný vzorek a podmínky sběru dat

Cílovou skupinou jsou žáci II. stupně základních škol v Praze a to církevní základní školy v Praze 1, waldorfské základní školy v Praze 5 a Praha 4 a sídlištní základní školy v Praze 6. Bylo dotazováno celkem 250 dětí ve věkovém rozmezí 11 a 14 let. Respondenti byli vybráni náhodným výběrem, poměr obou pohlaví byl rovnoměrně zastoupen.

Průzkum byl proveden během měsíce ledna a února 2010. Bylo rozdáno celkem 250 ks dotazníků, z nichž bylo vráceno 245 ks. Z vrácených dotazníků bylo 25 vyřazeno, neboť některé odpovědi byly neúplné a dále náhodně tak, aby byl stejný počet respondentů z církevní školy a sídlištní školy a poměr obou pohlaví byl zastoupen rovnoměrně.

6.4 Stanovení hypotéz

- H1.** Předpokládám, že více než 50% dětí bude nejvíce volného času trávit s rodiči a sourozenci.
- H2.** Předpokládám, že více než 50% dětí z církevní základní školy bude navštěvovat kroužky nebo zájmové útvary organizované jejich školou či církevní organizací.
- H3.** Předpokládám, že chlapci budou trávit více volného času u počítače než dívky.
- H4.** Předpokládám, že více než 50% dětí bude navštěvovat více než jeden zájmový útvar či kroužek.
- H5.** Předpokládám, že více než 50% dětí si myslí, že způsob trávení volného času může ovlivnit sklony k sociálně patologickému chování.

6.5 Vyhodnocení průzkumu

Dotazník byl vyhodnocen po jednotlivých odpovědích a zároveň byly vyhodnoceny hypotézy určené na počátku šetření. Vyhodnocení jsem pro lepší přehlednost provedla několika způsoby a to slovně, tabulkově a graficky.

Celkově bylo vyhodnoceno 80 ks dotazníků respondentů z církevní základní školy, 80 ks dotazníků respondentů sídlištní základní školy a 60 ks respondentů z waldorfských základních škol. Z respondentů bylo 110 chlapců a 110 dívek.

Otázka č. 3 směřovala k nejčastějšímu způsobu trávení volného času v době po školním vyučování. Naprostá většina a to 190 dětí označilo více než jednu variantu.

Z respondentů, které označily pouze jednu variantu 5 označilo, že nejvíce volného času tráví s rodiči a sourozenci, 15 označilo, že nejvíce volného času tráví u počítače,

6 se věnuje zájmové činnosti, 3 respondenti nejvíce času tráví jen tak venku s kamarády a 1 respondent odpověděl, že nejvíce volného času tráví sledováním televize či DVD.

Z dětí, které u otázky č. 3 označily více než jednu variantu, označilo 59 dětí všechny možné varianty, 69 dětí současně označilo, že nejvíce času tráví s rodiči a sourozenci, zájmovou činností a u počítače, 32 jich označilo variantu „s rodiči a sourozenci, jen tak venku s kamarády a zájmovou činností“ a 24 jich označilo „s rodiči a sourozenci a zájmovou činností“, 4 respondenti označili současně varianty „jen tak venku s kamarády“ a „u počítače“ a 2 respondenti označili „jen tak venku s kamarády“ a „sledování počítače, DVD“.

Otázka č. 4 sloužila k průzkumu zájmových činností dětí. Z předchozí otázky vyplývá, že zájmové činnosti se věnuje celkem 190 dotázaných, z těchto 78 respondentů označilo, že se jedná o sportovní činnost, 55 o činnost zaměřenou technicky, 42 označilo uměleckou činnost a 15 dětí označilo, že má více zájmů.

Otázka č. 5 byla určena ke zjištění četnosti návštěvnosti zájmových útvarů, 85 dotázaných odpovědělo, že do se zájmové činnosti věnuje 3x týdně, 53 dětí 1x týdně, 44 dětí odpovědělo 2x týdně a 8 dětí odpovědělo více, než jednou týdně, přičemž 5 dětí napsalo 4x týdně a 3 děti napsaly 5x týdně.

Otázka č. 6 zjišťovala, kdo je organizátorem kroužků, které děti navštěvují. Z respondentů, kteří odpověděli, že se pravidelně zájmové činnosti věnují, odpovědělo 79 dětí, že chodí do kroužků, které provozuje jiná organizace, např. různé sportovní kluby, Pionýr, Skaut, Junák apod., 58 dětí navštěvuje kroužky, které organizuje škola a 53 dětí se věnuje zájmové činnosti, kterou organizuje dům dětí a mládeže.

Otázka č. 7 byla určena ke zjištění, kde se žáci o zájmových útvarech dozvěděli, kdy 76 respondentů odpovědělo, že mu byly nabídnuty ve škole a 114 respondentů odpovědělo, že jinde, z toho 49 od kamarádů, 39 z internetu a 26 od svých rodičů.

Otázka č. 8 směřovala ke zjištění návštěvnosti domů dětí a mládeže. Bylo zjištěno, že z dotázaných dům dětí a mládeže navštěvuje celkem 105 respondentů, z toho 60 chodí pravidelně do kroužku a 45 dětí navštěvuje otevřený klub.

Otázky č. 9 a 10 zjišťovaly povědomí o akci zvané Bambiriáda a zároveň její návštěvnost. Z 220 dotázaných odpovědělo 205, že Bambiriádu zná. Z toho 190 odpovědělo, že ji navštívili, z toho 178 opakovaně. Celkem 140 dětí odpovědělo, že Bambiriádu navštívily se školou, 13 dětí odpovědělo, že s kamarády a 30 dětí odpovědělo, že Bambiriádu navštívily se školou a zároveň s kamarády, 7 dětí označilo, že Bambiriádu navštívily s rodiči a sourozenci.

Otázky č. 11 a 12 byly zaměřeny na vlastní názor dětí na to, zda volný čas může ovlivnit delikventní chování a zda může mít vliv na rozvoj osobnosti. Celkem 217 respondentů z celkového počtu dotázaných odpovědělo, že způsob trávení volného času může mít vliv na delikventní chování a pouze 3 žáci odpověděli, že si toto nemyslí. K otázce č. 12 pak 214 žáků odpovědělo, že způsob trávení volného času má vliv na rozvoj osobnosti a pouze 6 žáků označilo odpověď, že nemá.

6.5.1 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1: *Předpokládám, že více než 50% dětí bude nejvíce volného času trávit s rodiči a sourozenci.*

K hypotéze se vztahuje otázka č. 3. V otázce bylo zjištěno, že dotazovaný vzorek respondentů odpovídal celkem šesti způsoby (viz tabulka č.1). Nejvíce žáků pak označilo více variant odpovědí a pouze 30 dětí si vybralo pouze jednu z nabízených variant.

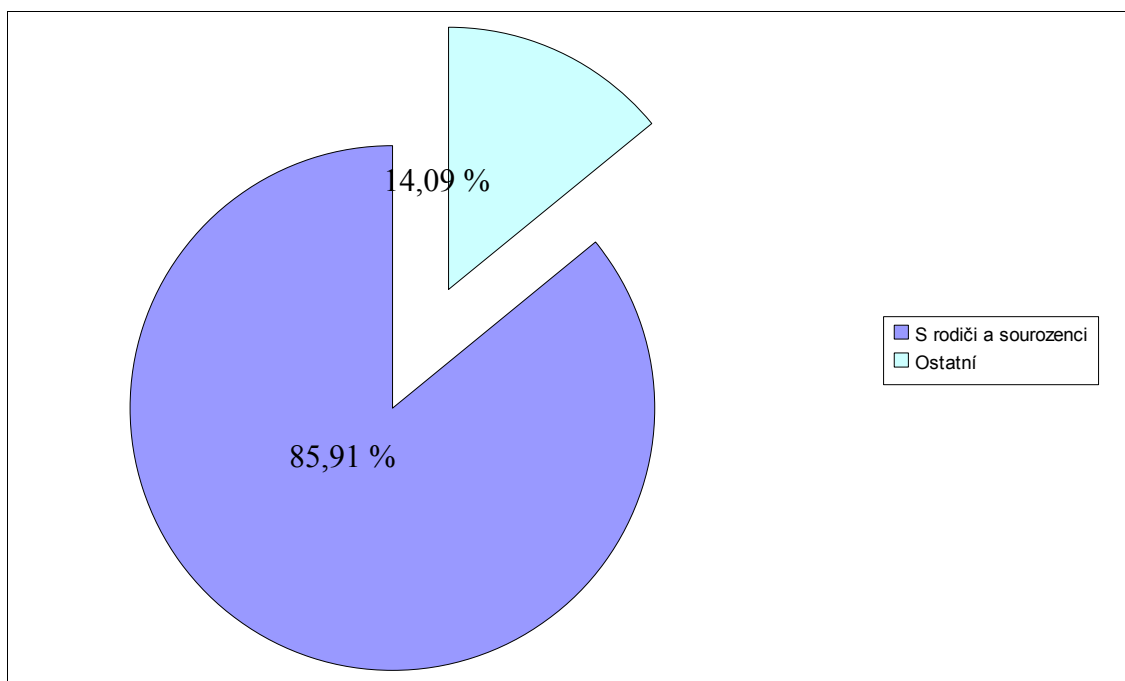
Celkem 189 dotazovaných odpovědělo, že nejvíce volného času tráví s rodiči a sourozenci. Z toho 184 označilo ještě další varianty.

V procentuálním vyjádření to znamená, že celkem 85,91 % dětí z dotazovaných respondentů tráví nejvíce volného času s rodiči a sourozenci (viz graf č.1), přičemž z tohoto počtu pak 97,35 % dětí označilo ještě další varianty způsobu trávení volného času (viz graf č. 2).

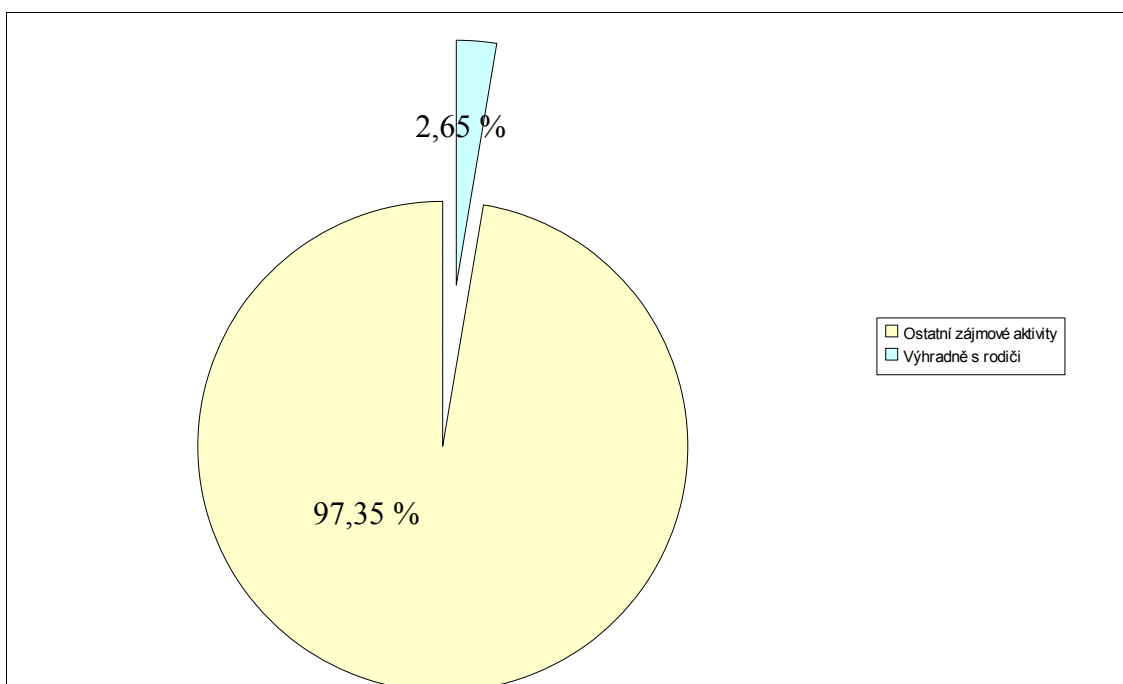
Tabulka č. 1

Možnosti odpovědí/v arianty odpovědí	1	2	3	4	5	6
S rodiči a sourozenci	5	69	32	X	59	24
Jen tak venku s kamarády	3	X	32	4	59	X
Pravidelně se věnují zájmové činnosti	6	69	32	X	59	24
U počítače (hry, internet)	15	69	32	X	59	X
Sledování televize, videa, DVD	1	X	X	4	59	X

Graf č. 1

Graf č. 2

Hypotéza č. 1 potvrdila.

Hypotéza č. 2: *Předpokládám, že více než 50% dětí z církevní základní školy bude navštěvovat kroužky nebo zájmové útvary organizované jejich školou či církevní organizací.*

K hypotéze č. 2 se vztahuje otázka č. 6 a částečně otázka č. 7. Bylo vyhodnoceno 80 dotazníků respondentů z církevní základní školy. Z 80 dotázaných odpovědělo 74 respondentů, že se pravidelně věnuje zájmové činnosti.

V otázce č. 6 odpovědělo 48 dětí, že organizátorem jejich kroužku či zájmového útvaru je jiná organizace. Z toho však pouze 4 děti napsaly církevní organizace, dalších 44 dětí napsalo různé sportovní oddíly, nebo organizace jako Pionýr, Skaut, Junák, Duha apod., 23 žáků odpovědělo, že navštěvuje kroužek, který organizuje škola a 3 děti chodí do kroužku organizovaného domem dětí a mládeže.

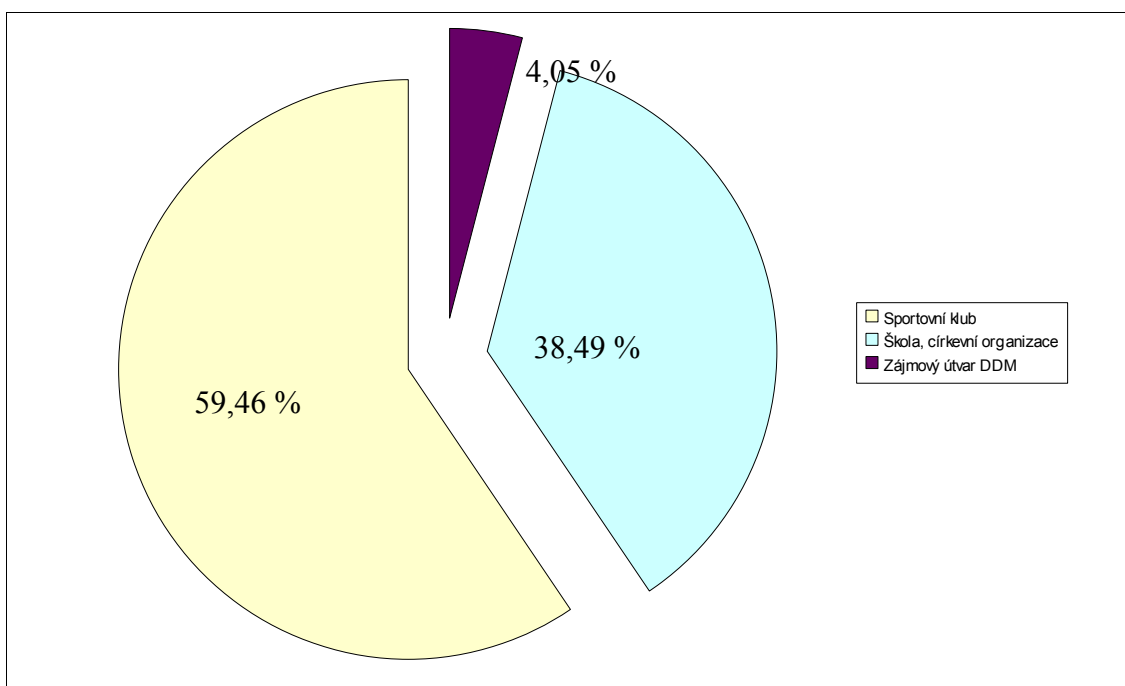
V procentuálním vyjádření to pak znamená, že 59,46% dotázaných se věnuje zájmové činnosti organizované nějakým sportovním klubem nebo organizací jako

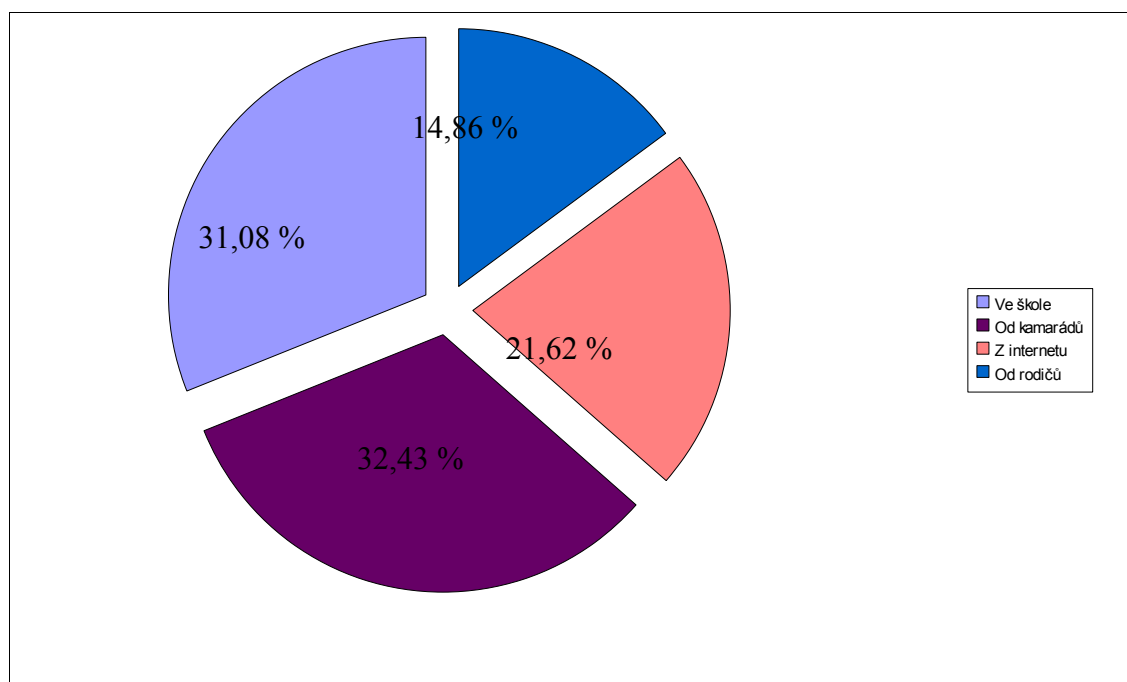
je Pionýr, Skaut, Junák apod., 36,49% chodí do kroužku, který organizuje škola či církevní organizace a 4,05% navštěvuje zájmový útvar domu dětí a mládeže (viz graf č.3).

Otázka č. 7 byl určena ke zjištění, kde se děti o zájmovém útvaru dozvěděly. Z dotázaných 23 žáků odpovědělo, že se o kroužku dozvědělo ve škole a 51 odpovědělo, že se o kroužku, dozvěděli jinde. Z tohoto počtu bylo celkem 24 odpovědí znělo od kamarádů, 16 z internetu a 11 od rodičů. Procentuelně vyjádřeno to znamená, že 31,08% procent se o zájmovém útvaru dozvědělo ve škole, 32,43% od kamarádů, 21,62% z internetu a 14,86% od svých rodičů (graf č. 4).

Graf č. 3

Graf č. 4

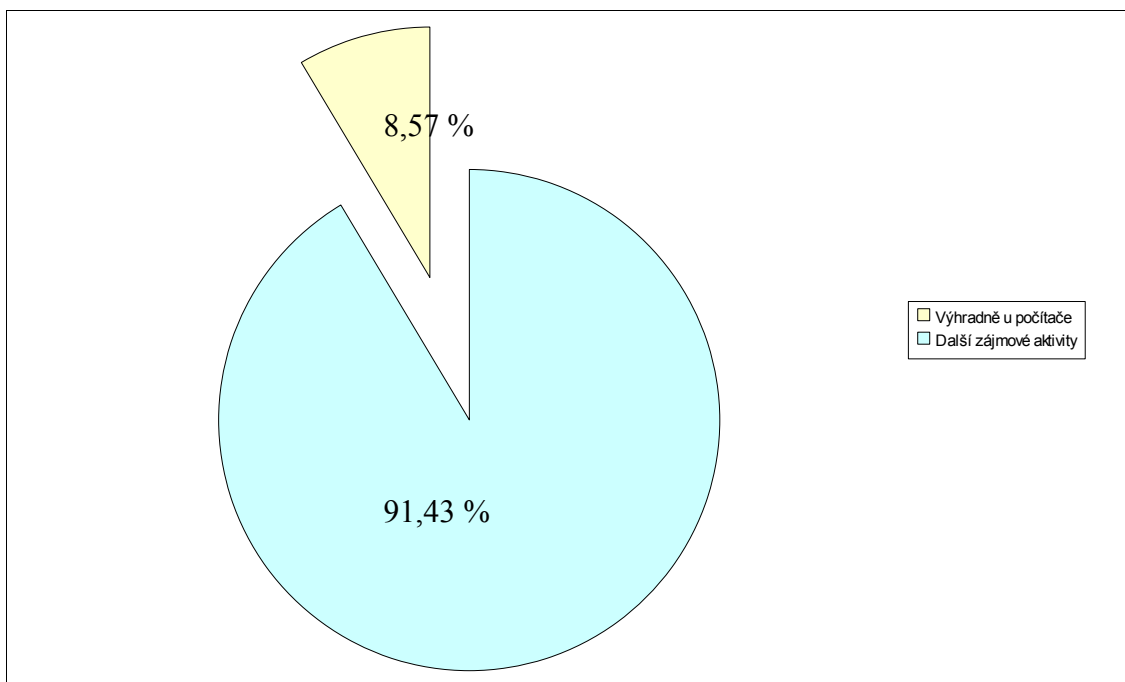
Hypotéza č. 2 se nepotvrdila. Domnívám se, že je tak proto, že dnešní dospívající mládež nelze zařazovat podle typu školy, kterou navštěvují případně podle rodinného prostředí, ve kterém vyrůstají. Mají v podstatě stejné zájmy, navštěvují stejné zájmové útvary.

Hypotéza č. 3: Předpokládám, že chlapci budou trávit více času u počítače než dívky.

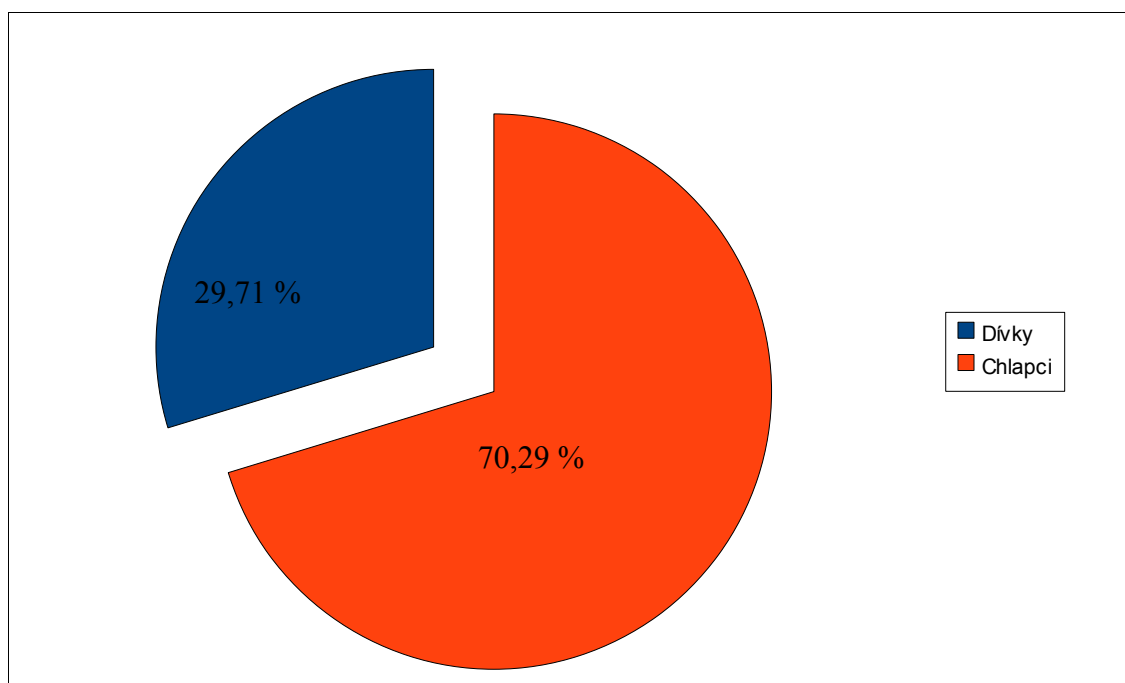
K hypotéze se vztahuje otázka č. 3. Bylo vyhodnoceno celkem 220 dotazníků. Respondenti byli vybráni tak, aby vzorek průzkumu obsahoval 110 dívek a 110 chlapců. Celkem 175 respondentů odpovědělo, že nejvíce volného času tráví u počítače. Z tohoto počtu pak 15 žáků vybralo pouze tuto možnost a 160 žáků zvolilo ještě další z nabízených možností (viz tabulka č.1). Ze 175 bylo 123 chlapců a 52 dívek. V procentuálním vyjádření to pak vypadá následovně: 79,55% dětí tráví nejvíce volného času u počítače, z toho 8,57% tráví volný čas výhradně u počítače a 91,43% žáků zvolilo ještě další možno varianty (viz graf č.5).

Ze 175 respondentů u počítače tráví volný čas 70,29% chlapců a 29,71% dívek (viz graf č.6).

Graf č. 5

Graf č. 6

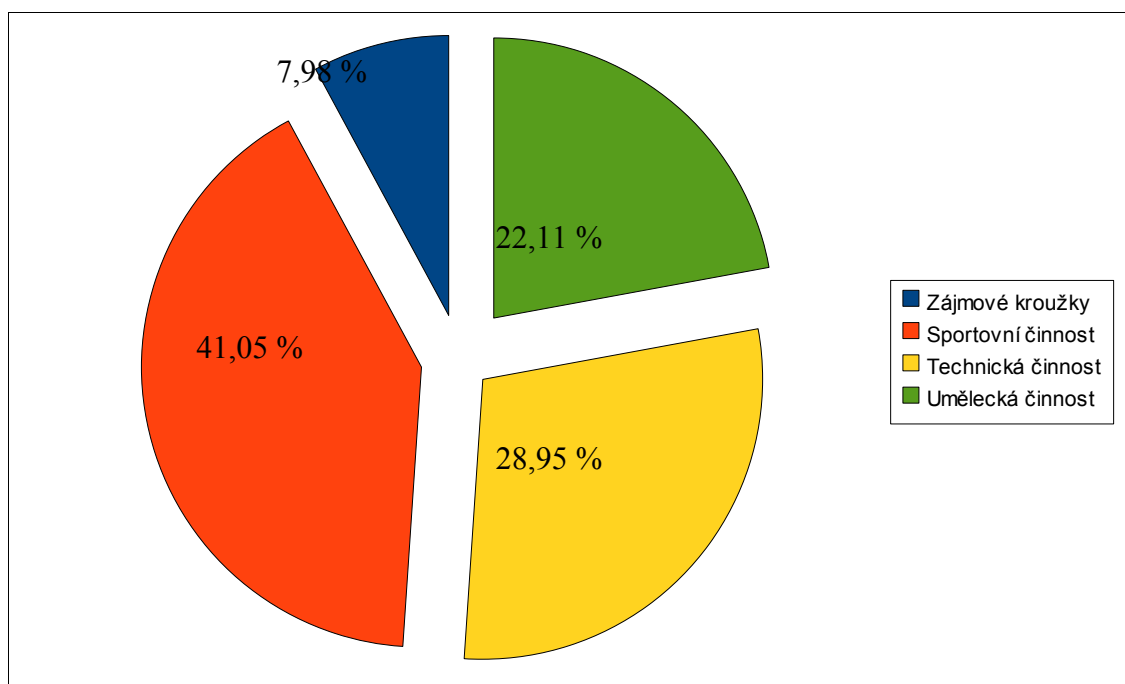
Hypotéza č. 3 se potvrdila.

Hypotéza č. 4: *Předpokládám, že více než 50% dětí bude navštěvovat více než jeden zájmový útvar.*

Hypotéza je ověřována otázkou č. 4. Z 220 dotazovaných dětí, odpovědělo 190, že se věnuje pravidelně zájmové činnosti. Někteří z dotazovaných uvedli ještě další varianty způsobu trávení volného času (viz tabulka č.1).

Ze 190 dotazovaných 78 žáků označilo, že se jedná o sportovní aktivity, 55 technické aktivity a 42 vybralo uměleckou činnost. Pouze 15 respondentů označilo, že se věnuje více zájmovým kroužkům. Procentuelně to činí pouze 7,89% respondentů. Sportovní činnosti se věnuje 41,05% respondentů, technické činnosti 28,95% respondentů a umělecké činnosti 22,11% respondentů (viz graf č. 7).

Graf č. 7

Hypotéza č. 4 se nepotvrdila. Domnívám se, že jedním z důvodů může být finanční náročnost zájmových útvarů. Dalším důvodem může být i časová náročnost kroužků.

Hypotéza č. 5: Předpokládám, že více než 50% dětí si myslí, že způsob trávení volného času může ovlivnit sklony k sociálně patologickému chování.

Uvedená hypotéza se vztahuje k otázkám č. 11 a 12. Otázku č. 11 zodpovědělo kladně celkem 217 respondentů, otázku č. 12 zodpovědělo kladně celkem 214 respondentů (viz tabulka č.2).

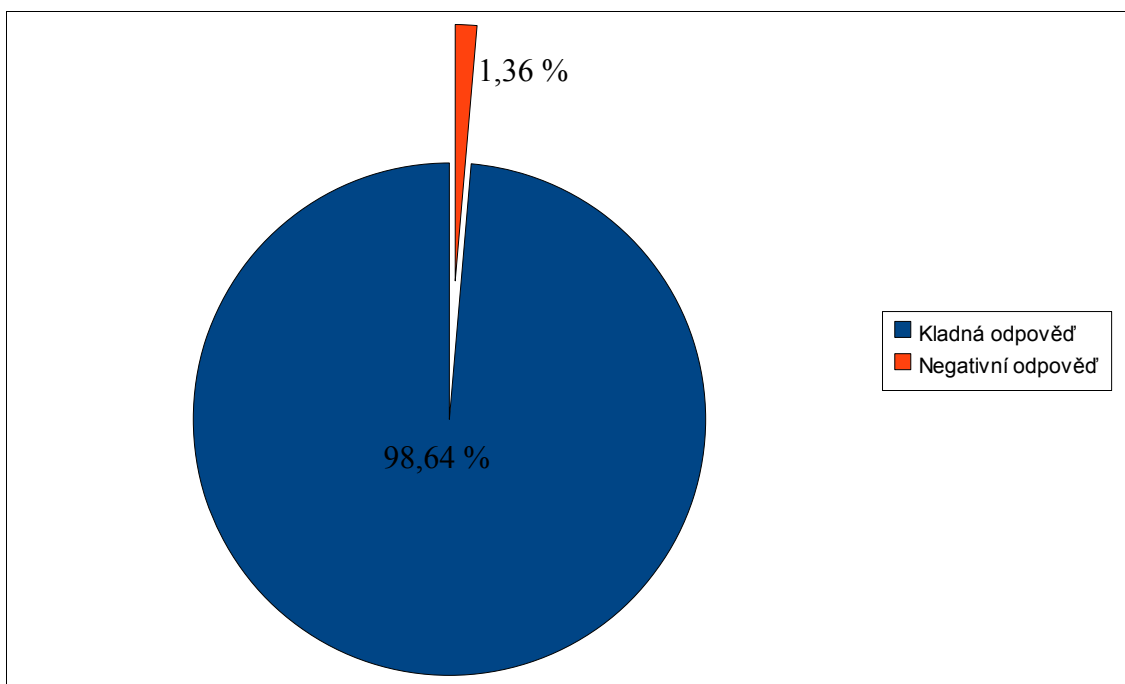
Tabulka č. 2

Otázky/Varianty	ANO	NE
11	217	3
12	214	6

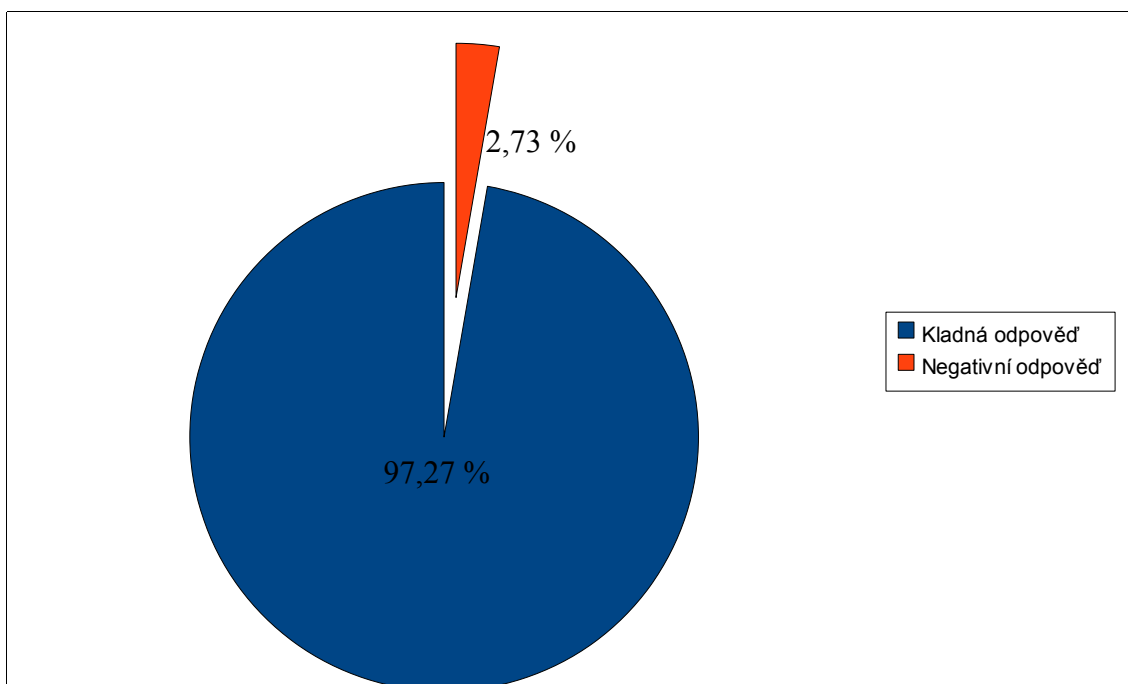
Pokud tabulku vyjádříme procentuálně, tak na otázku č. 11 odpovědělo kladně celkem 98,64% dotazovaných dětí a negativně pouze 1,36% dotazovaných dětí (viz graf č. 8).

Otázku č. 12 zodpovědělo kladně 97,27% respondentů a negativně 2,73% respondentů (viz graf č. 9).

Graf č. 8

Graf č. 9

Hypotéza č. 5 se potvrdila.

6.6 Závěr průzkumu

V průzkumu jsem se věnovala volnočasovým aktivitám dětí, respektive žáků druhých stupňů základních škol. Zajímal mě zejména způsob jakým dospívající mládež tráví svůj volný čas. Zda na výběr volnočasových aktivit má vliv školní prostředí. Dále mě zajímal jejich názor, jestli je možné trávením volného času ovlivnit případné budoucí kriminální chování.

Určila jsem si celkem pět hypotéz, přičemž se tři hypotézy potvrdily a dvě nepotvrdily. Osobně si myslím, že je velmi dobře, že naprostá většina z dotazovaných pravidelně navštěvuje alespoň jeden zájmový útvar, neboť dle mého názoru, je pro budoucí vývoj dítěte důležité trávit kvalitním způsobem volný čas. To, že děti většinou nenavštěvují více kroužků může být způsobeno nejen finanční, ale i časovou náročností. Určitě je však lepší, pokud se dítě věnuje jednomu zájmu

pořádně, než kdyby mělo spoustu kroužků, na které by pak vzhledem k vysokým časovým nárokům nemělo dostatek času.

V průběhu šetření jsem zjistila, že vliv školního prostředí na výběr volnočasových aktivit je v podstatě zanedbatelný. Domnívám se, že je to pod vlivem dnešní doby. Nelze totiž děti pouze zařazovat podle typu školy, kterou navštěvují, případně podle rodinného prostředí, ve kterém vyrůstají.

Vyjma zájmových kroužků, kterým se děti věnují, jsem zjistila, že svůj volný čas z velké části tráví také s rodiči a sourozenci, což je velmi pozitivní, neboť na vývoj osobnosti má rodina, funkční a podnětná, příznivý vliv.

To, že více než 50% dětí odpovědělo, že nejvíce volného času tráví mimo jiné u počítače, je dle mého názoru způsobeno dnešní dobou. Myslím, že už by se dnes jen těžko našla domácnost, ve které by nebyl počítač.

Šetření bylo provedeno pouze pro potřeby mé diplomové práce. Jsem si vědoma toho, že průzkum jsem prováděla pouze na malém vzorku naší dospívající mládeže a výsledky jsou pouze kvantitativní. Nicméně si myslím, že pokud by byl výzkum proveden v širším např. celorepublikovém měřítku, mohl by být velmi užitečný pro tvorbu komplexních preventivních programů, které by se zaměřily na volnočasové aktivity dětí a mládeže.

Závěr

V diplomové práci jsem se věnovala prevenci kriminality dětí z hlediska volnočasových aktivit, kdy jsem se zaměřila na věkovou skupinu žáků navštěvujících druhý stupeň základních škol, to je 11 až 15 let.

Období tohoto věku je dle mého názoru velice důležité, neboť zde dochází k podstatnému procesu, a to formování osobnosti. Dítě si během školní docházky a tohoto vývojového období upevňuje žádoucí sociální návyky, hledá si vzory, vytváří si vzorce pro budoucí chování a prověřuje pozitivní i negativní způsoby chování a jednání a jejich dopady na společenské dění.

Trávení volného času má na jedince zásadní vliv, který nelze opomíjet. Dítě tráví více než třetinu svého času aktivitami mimoškolními a proto je nutné si uvědomovat, že vše, co dítě během této doby dělá a prožívá, může výrazně ovlivnit jeho nahlížení na svět a následně jeho životní dráhu.

V průběhu psaní diplomové práce a zpracovávání tématu prevence jsem zjistila, že Policie České republiky i Městská policie Praha nedisponují uceleným programem, který by se komplexně zabýval volnočasovými aktivitami dětí a mládeže ve smyslu pravidelného vyplňování volného času dětí, přestože se obě instituce věnují řadě jednorázových aktivit preventivního i prezentačního charakteru. Hlavní těžiště jejich preventivní práce spočívá zejména v práci s třídními kolektivy přímo na školách - především přednáškové aktivity.

Určitým způsobem se volnému času dětí věnují i školní instituce jako jsou školní družina a školní klub. Za nejvýznamnější ze školských organizací zabývajících se volnočasovými aktivitami považují domy dětí a mládeže, které organizují nejen jednotlivé placené zájmové kroužky, ale i otevřené kluby, které jsou určeny všem, především však neorganizované mládeži. V rámci své činnosti se zabývají nejvíce primární prevencí. Na stejném systému pak funguje typ klubu, který provozuje např. Pionýr.

Dalším zdrojem volnočasových aktivit je i neziskový sektor. Nestátní neziskové organizace se rovněž věnují primární prevenci. V této oblasti považují za nejpřínosnější nízkoprahové kluby, které jsou určeny hlavně neorganizované mládeži. Dětem a mladistvým, kromě využití volného času, nabízí i pomoc při řešení

osobních problémů, poukazují svým působením na zdravý životní styl a vhodným způsobem se věnují i prevenci sociálně patologických jevů.

Všechny výše uvedené instituce a nastíněné způsoby trávení volného času se snaží pro dobro dětí spolupracovat, v rámci svých možností své projekty propojovat a ve spolupráci s městskými částmi a školami vytvářet i tzv. „záchrannou síť“ pro jedince s nežádoucími způsoby chování“.

V teoretické části své diplomové práce jsem se věnovala prevenci kriminality a volnočasovým aktivitám, která nabízejí školská zařízení, Policie ČR, Městská policie Praha a nestátní neziskové organizace. Dle mého názoru je v dnešní době nabídka těchto aktivit rozmanitá a vybrat si může opravdu každý.

V praktické části diplomové práce, jsem provedla průzkum pomocí dotazníkového šetření zaměřený na způsob trávení volného času dětí. Zjistila jsem, že v podstatě neexistují markantní rozdíly ve výběru volnočasových aktivit a dále, že většina dětí stále tráví nejvíce volného času s rodinou a zájmovou činností. V návaznosti na výsledky provedeného šetření, lze tedy konstatovat, že stále platí nepsané pravidlo. Děti trávící volný čas efektivně a pravidelně v zájmových kroužcích nebo s rodinou, funkční a podnětnou, mají dostatečný prostor pro vlastní rozvoj, posilují pozitivní návyky ve svém chování a podporují tím formování osobnosti. Nemají pak potřebu utíkat k závadovým partám a vystavovat se jejich nežádoucímu vlivu.

Za poněkud alarmující považují to, že děti dnes tráví spoustu času u počítače, zejména při hraní her a při mnohdy nebezpečném surfování na internetu. Myslím si, že pokud děti tráví u počítače mnoho času, mohou se postupně sžít s virtualitou a poté nejsou schopny rozlišovat, co je a není realita. Počítačové hry s násilnou tematikou či internet mohou poskytnout návod k páčání trestné činnosti. Internet může být dětem nebezpečný i jiným způsobem, neboť bývá vhodným „lovištěm“ např. pro pedofily, dealery omamných a návykových látek a další závadové osoby. Nezkušené děti na sociálních sítích, jako jsou např. facebook nebo twitter, o sobě často prozradí více ze svého soukromí, než by měly.

Osobně vidím velký přínos při práci s dětmi v dobrovolnickém programu Pět P. Dlouhodobá a systematická práce je dle mého názoru základem kvalitní prevence. Děti mají úzký kontakt s dospělým, ve kterém mohou najít vhodný vzor. Dospělý partner na něj může působit a ovlivnit jeho chování pozitivním směrem. Práce s dětmi zde trvá minimálně deset měsíců, proto poznatky zde získané mají větší efekt, neb jedinec měl dostatek času si je osvojit.

Preventivní činnost by měla být součástí sociální pedagogiky. Stejně tak výchova mládeže ve volném čase. Způsob trávení volného času a výchova k jeho kvalitnímu využívání je jedním z důležitých vývojových momentů v životě člověka. V dnešní době, kdy rodiče svoji veškerou pozornost věnují především kvalitnímu finančnímu zabezpečení rodiny a financování vzdělání dětí, nemají již dostatek času ani energie pro sledování volného času dětí a jeho smysluplného naplňování. Organizace zabývající se volným časem dětí a mládeže jsou pak nesmírně důležité pro jejich nasměrování správným směrem. Důležitá je každá práce s dětmi, neboť ne nadarmo se říká: „kdo si hraje, nezlobí.“ Děti jsou přece naše budoucnost, a proto bychom jejich výchově měli věnovat maximální pozornost.

Resumé

V první kapitole jsem vymezila základní pojmy, jako je prevence kriminality, mládež, dítě, mladistvý a nezletilý.

V druhé kapitole se věnuji pojmu volný čas, vysvětlila jsem rozdíl mezi volným časem a polovolným časem. Dále jsem se věnovala volnému času dětí a mládeže, vědě o volném čase, pedagogice volného času a funkci výchovy ve volném čase. Zařadila jsem i podkapitolu pojednávající o prevenci kriminality ve volném čase.

Třetí kapitola pojednává o vlivu školy na trávení volného času, vymezila jsem činnost školní družiny a školního klubu a popsala činnost domů dětí a mládeže.

Čtvrtá kapitola se zabývá preventivní činností Policie České republiky a Městské policie, kde popisují především aktivity, kterými se obě instituce zabývají ve volném čase dětí a mládeže.

Pátá kapitola nazvaná Organizace dětí a mládeže a občanská sdružení popisuje význam a aktivity České rady dětí a mládeže, Národního institutu dětí a mládeže. Dále se zde věnuji činnosti nestátních neziskových organizací, kde blíže představuji Pionýr, občanské sdružení LATA, Program Pět P, Salesiánské středisko dětí a mládeže. Jedna z podkapitol je určena nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež. Rovněž představila dva nízkoprahové kluby působící v Praze.

Praktická část je šestá kapitola. Zabývá se průzkumným šetřením, které jsem provedla mezi žáky druhých stupňů základních škol. Šetření bylo dotazníkové a bylo zaměřeno na způsob trávení volného času a názor dětí, zda mají volnočasové aktivity vliv na případné budoucí delikventní chování a rozvoj osobnosti do budoucna.

Anotace a klíčová slova

Název diplomové práce

Prevence kriminality u žáků základních škola v souvislosti s jejich volnočasovými aktivitami

Anotace

V diplomové práci jsem se zaměřila na prevenci kriminality u dětí, kdy jako cílovou skupinu jsem si zvolila žáky II. stupně základních škol. Tento věk je dle mého názoru velmi důležitý pro formování osobnosti. Prevenci zde popisuji z hlediska volnočasových aktivit, protože tato práce by rozhodně neměla být zanedbávána.. Věnovala jsem se práci školských zařízení, Policie ČR, Městské policie a nestátních neziskových subjektů. Uvedla jsem činnost konkrétních občanských sdružení, které mě zaujaly.

Klíčová slova

prevence kriminality, dítě, násilí, volný čas, zájmový útvar (kroužek)

Dissertation title

Primary school pupils' criminality prevention in relation with their free-time activities

Annotation

In my dissertation I focused on the children's criminality prevention and I chose the second degree pupils of primary school as the target group. This age is according to my opinion very important for personality forming. Here I describe prevention from the free-time activities point of view, because this work shouldn't be neglected. I followed the work of educational institution, Police of the Czech Republic, municipal police and non-governmental non-profit association. I introduced activity of particular civil association, which hold my interest.

Key words

Criminality prevention, child, violence, free time, interest (hobby) group

Seznam literatury:

1. Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů
2. Čírtková, L., Policejní psychologie, Dobrá Voda, Aleš Čeněk, 2006, 266 s., ISBN 80-86898-73-3
3. Gavora, P., Úvod do pedagogického výzkumu, Brno, Paido, 2000, 207 s., ISBN 80-85931-79-6
4. Hájek, B., Hofbauer, B., Pávková, J., Pedagogické ovlivňování volného času – současné trendy, Praha, Portál 2008, 239 s., ISBN 978-80-7367-473-1
5. Hájek, B., a kol., Děti, vedoucí, volný čas, Praha, Institut dětí a mládeže MŠMT, 2004, 120 s., ISBN 80-86784-06-1
6. Hofbauer, B., Děti, mládež a volný čas, Praha 2004, Portál, 173 s., ISBN 80-7178-327-5
7. Chmelík, J., Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, PČR, ÚPV, MV ČR, Praha, 1998, 122 s., ISBN 80-7201-265-7
8. Matoušek, O., Matulová, A., Kopoldová, B., Chalupová, J., Halík, T., Práce s rizikovou mládeží – projekt LATA a další alternativy věznění mládeže, Praha, Portál, 1996, 87 s., ISBN 80-7178-064-2
9. Matoušek, O., Kroftová, A., Mládež a delikvence, Praha 2003, Portál, 340 s., ISBN 80-7178-771-X
10. Pávková, J., Hájek, B., Hofbauer, B., Hrdličková, V., Pavlíková, A., Pedagogika volného času, Praha 1999, Portál, 229 s., ISBN 80-7178-295-5
11. Sak, P., Proměny české mládeže, Praha, Petrklíč, 2000, 291 s., ISBN 80-7229-042-8
12. Vážanský, M., Smékal, V., Základy pedagogiky volného času, Brno, Paido, 1995, 176 s., ISBN 80-901737-9-9
13. Večerka, K., a kol., Prevence kriminality v teorii a praxi, Praha, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, 159 s., ISBN 80-86008-24-X
14. Zoubková, I., Nikl, J., Černíková, V., Kriminalita mládeže, Praha, PA ČR, 2001, 89 s., ISBN 80-7251-070-3
15. Zoubková, I., Kontrola kriminality mládeže, Dobrá Voda, Aleš Čeněk, 2002, 231 s., ISBN 80-86473-08-2

16. Řejhová, I., Prevence kriminality na II. stupni základních škol – bakalářská práce, Brno, 2008, 46 s.

Další prameny:

17. Přehled nízkprahových a otevřených zařízení pro děti a mládež v hl.m. Praze – dokument Magistrátu hlavního města Prahy
18. Mládež České republiky – informační publikace České rady dětí a mládeže
19. Mládež, společnost a stát 3/94 – odborný bulletin k problematice mládeže – Kriminalita a mládež, Želásko, P.
20. Strategie prevence kriminality na léta 2008-2011 – dokument Ministerstva vnitra ČR

Internetové odkazy:

21. www.idnes.cz
22. www.mppraha.cz
23. www.mvcr.cz
24. www.nicm.cz
25. www.nidm.cz
26. www.lata.cz
27. www.petp.hest.cz
28. www.pionyr.cz
29. www.streetwork.cz

Seznam příloh:

- Příloha č. 1 - Dotazník pro žáky
- Přílohy č. 2 - Leták Domu dětí a mládeže Praha 6
- Příloha č. 3 - Test pro cyklisty
- Příloha č. 4 - Test pro chodce
- Příloha č. 5 - Klubová pravidla Pacifiku
- Příloha č. 6 - Leták klubu Vrtule a Saelisánského střediska mládeže
- Příloha č. 7 - Leták Pionýra

Příloha č. 1 – Dotazník pro děti

Milý žáku, právě jsi dostal dotazník. Jsem studentkou UTB Zlín, Institutu mezioborových studií Brno, oboru sociální pedagogika. Dotazník se týká způsobu, jakým trávíš svůj volný čas. Nejedná se o vědomostní dotazník a neexistuje špatná odpověď. Výsledky budou použity pouze pro mou diplomovou práci a po vyhodnocení budou zničeny. Odpověď vyznač křížkem, případně dopiš. Dotazník je anonymní, nepodepisuj jej. Děkuji za spolupráci. Ilona Květoňová

- 1 Pohlaví: 0 dívka   0 chlapec
- 2 Kolik je ti let .....
- 3 Volný čas po školním vyučování nejčastěji trávím
  - 0 s rodiči a sourozenci
  - 0 jen tak venku se svými kamarády
  - 0 pravidelně se věnuji zájmové činnosti (kroužky)
  - 0 u počítače (hry, internet)
  - 0 sledování televize, videa, DVD
- 4 V případě, že se věnuji zájmové činnosti (kroužkům), jedná se o činnost
  - 0 sportovní
  - 0 kreativní, umělecká (kreslení, zpěv, recitace, divadlo apod.)
  - 0 technická (dílny, počítače apod.)
  - 0 mám více zájmů, napiš jaké .....
  - 0 mám jiné zájmy, napiš jaké .....
- 5 Kroužek, či jiný zájmový útvar navštěvuji
  - 0 jednou týdně
  - 0 dvakrát týdně
  - 0 vícekrát týdně, napiš kolikrát .....
- 6 Kdo je organizátorem kroužků, kterým se věnuješ (možno označit více odpovědí)
  - 0 škola, do které chodím
  - 0 Dům dětí a mládeže
  - 0 jiná organizací (např. Junák, Pionýr, Duha, Skaut apod.), napiš název.....
- 7 Kroužky, které navštěvuji
  - 0 mi byly nabídnuty ve škole
  - 0 dozvěděl(a) jsem se o nich jinde, napiš kde.....
- 8 Chodíš do domu dětí a mládeže
  - 0 ano, chodím pravidelně do kroužku, doplň kolikrát týdně.....
  - 0 ano, chodím do otevřeného klubu, doplň kolikrát týdně.....
  - 0 ne, nikdy jsem tam nebyl
- 9 Znáš akci nazvanou Bambiriáda?
  - 0 ano, už jsem tam byl(a)
  - 0 ano, ale ještě jsem tam nebyl(a)
  - 0 ne, tuto akci neznám
- 10 Pokud Bambiriádu znáš a navštěvuješ ji, s kým tam chodíš
  - 0 se školou
  - 0 s rodiči a sourozenci

0 s kamarády

11 Myslíš, že způsob, jakým trávíš volný čas, má vliv na páchaní trestné činnosti?

0 ANO

0 NE

12 Myslíš si, že způsob trávení volného času má vliv na rozvoj tvojí osobnosti?

0 ANO

0 NE

Příloha č. 2 – Leták DDM dětí a mládeže Praha 6

DDM PRAHA 6

Dům dětí a mládeže Praha 6
 U Borovíček 1, 163 00, tel. 235 323 333-2
info@ddmp6.cz

Aktuální informace o akcích a soutěžích najdete na
 webových stránkách a vývěskách v DDM a jeho okolí
www.ddmp6.cz

Katalog 2009/2010 **volný čas a vzdělávání**

Zápis
1.-4.9.2009
14:00-19:00
7.-8.9.2009
10.-18.9.2009
 v DDM po - pá
15.30 - 19.00

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

Kroužky
 vzdělávání
 kurzy
 sport
 tábory
 otevřené kluby

**PRAŽSKÉ DOMY
 DĚTÍ A MLÁDEŽE**

WWW.VOLNYCAS.PRAHA.CZ

WWW.DDMP6.CZ

**Většina zájmových útvarů přijímá nové členy
 i během školního roku, informujte se u nás !!!**

CENTRUM SPORTU DĚDINA

Zukovského 6, Praha 6, tel.: 806 453 983, email: sport@ddmp6.cz
 Pro níže uvedené probíhá zápis 7.-8., 10.-11., 16.9.2009, 16.00.-18.00 hod.
 v ZŠ Dědina, BUS 218, 225; 108; 119; 179 - stanice Dědina

SPORTOVNÍ HRŮ (1.-5. třída ZŠ) přípravné hry, pohybové hry, míčové hry,
 netradiční sporty
 cena: 500,-/pol.

AEROBIK (1 a 2. stupeň ZŠ) (90min), laneční průprava, step aerobic, dance
 aerobic
 cena: 700,-/pol.

STOLNÍ TENIS (7.-16let) začátečníci a pokročilí, základy hry, herní činnosti
 jednotlivce, turnaje
 cena: 500,-/pol.

VOLEJBAL (1 a 2. stupeň ZŠ) dívky, začátečníci a pokročilí
 cena: 750,-/pol.
 cena: 750,-/pol.

JUDO (7.-16let)
 cena: 750,-/pol.

MINIHAZENA (1. stupeň ZŠ) základy hry, herní činnosti jednotlivce
 cena: 500,-/pol.

FLORBAL CHLAPCI (1.-9.třída ZŠ) florbalová liga, turnaje, letní soustředění
 1.-3.třída 1x týdně cena: 900,-/rok, 450,-/pol.
 4.-5.třída 1x týdně cena: 100,-/rok, 50,-/pol.
 6.-9.třída 1x týdně cena: 1100,-/rok, 550,-/pol.
 2x týdně cena: 2200,-/rok, 1100,-/pol.

FLORBAL DIVKY (8.-19let - žákyně, dorostenky, juniorky) florbalová liga,
 turnaje, letní soustředění
 cena: 2600,-/rok, 1300,-/pol.
 Informace k florbalu: Mgr. Jiří Podlaha, 235 323 333, jiri.podlaha@ddmp6.cz

Dětské dopravní hřiště Vypich
 Na Vypichu 1, Praha 6
 Výuka dopravní výchovy pro ZŠ, školní družiny a MŠ
 cena: 1200,-/rok, 650,-/pol.
 Informace u zápisu

ORIENTAČNÍ BĚH od 6 let, sport pro všechny
 navazující na oddíl OB Kolářka
 Informace u zápisu

Dětské hřiště pro veřejnost (duben-fjen)
 dopravní hřiště se semantory, lanová pyramida, horolezecká stěna, lanovka
 Informace u zápisu

Pořádáme:
 zimní i letní tábory, odborné sportovní a umělecké soustřeď.
 koordinujeme obvodní kola oborových soutěží vyhlášených MSMT
 metodickou pomocí učitelům ZŠ – dopravní výchova, sport, výtvarná, keramika, ...

Připravujeme:
 víkendové akce, programy o prázdninách pro děti, které zůstávají v Praze,
 akce pro rodiče a dětem i programy pro celé školní třídy, ...

Příloha č. 3 – Test pro cyklisty

Policie České republiky

Policie České republiky

Policie České republiky

Dopravní test pro cyklisty

(dopravní značky)

1. Tato dopravní značka s dodatkovou tabulkou označuje :

- a) Hlavní silnici s příkazem odbočit vlevo
- b) Hlavní silnici se skutečným tvarem křižovatky
- c) Křižovatku, na kterou cyklista vjíždí po vedlejší silnici

2. Na křižovatce, před kterou je tato dopravní značka umístěna je cyklista povinen :

- a) Odbočit doleva nebo doprava
- b) Jet rovně nebo vpravo
- c) Jet rovně a poté odbočit doprava

3. Na příkaz této dopravní značky je cyklisty povinen :

- a) Dát přednost v jízdě všem vozidlům, které přijíždějí po hlavní silnici
- b) Zastavit a dát přednost v jízdě všem vozidlům
- c) Dbát zvýšené opatrnosti, na křižovatce však máš přednost v jízdě

4. Tato dopravní značka znamená :

- a) Stezka pro chodce a cyklisty
- b) Pěší zóna
- c) Zákaz vstupu chodců a cyklistů

5. Tato dopravní značka označuje :

- a) Železniční přejezd bez závozu
- b) Pozor vlak
- c) Nádraží

6. V místě, kde je označena tato dopravní značka je:

- a) Zakázáno vjet pouze cyklistům
- b) Dovoleno vjet pouze cyklistům
- c) Zakázáno vjet všem vozidlům

7. Tato dopravní značka znamená :

- a) Opravnu jízdních kol
- b) Zákaz vjezdů jízdních kol
- c) Stezka pro cyklisty

8. V úseku označeném touto dopravní značkou se :

- a) Nesmí zastavit
- b) Může zastavit, ale okamžitě se musí odvést jízdní kolo z vozovky
- c) Může zastavit, pokud to policista dovolí

9. Tato dopravní značka znamená :

- a) Zákaz vjezdu vozidel
- b) Jiné nebezpečí pro cyklisty
- c) Stůj, dej přednost v jízdě

10. Na jakou vzdálenost tě upozorní návěštní desky s pruhy, že se blíží železniční přejezd:

- a) 300 - 30 - 3 m
- b) 200 - 100 - 50 m
- c) 240 - 160 - 80 m

Doplňuji otázku na závěr tohoto testu
Při objížďení autobusu s tímto označením:

- a) Cyklista je povinen ihned zastavit
- b) Cyklista musí dát výstražné znamení zvonkem a jet rychlostí chůze
- c) Cyklista musí počítat s možností vběhnutí dětí do vozovky a jízdu přizpůsobit tak, aby děti neohrozil

OSVĚDČENÍ
"MALÉHO CYKLISTY"

Policie České republiky

Policie České republiky

Policie České republiky

Další informace naleznete na www.mvcr.cz

Výtiskla Tiskárna Ministerstva vnitra

Příloha č. 4 – Test pro chodce

Policie České republiky

Policie České republiky

Dopravní test pro chodce (dopravní značky)

1. Tento signál na semaforu či pokyn policisty znamená:

a) chodec nesmí vstupovat na vozovku, smí však dokončit přecházení, pokud je již ve vozovce

b) chodec nesmí vstupovat na vozovku, a pokud je již uprosřed vozovky, je povinen se zastavit

c) chodec smí přecházet vozovku jen v případě, že nepřijíždí žádné vozidlo

a) b) c)

2. Tento signál na semaforu či pokyn policisty znamená:

a) dítě nesmí přecházet bez doprovodu dospělé osoby

b) chodec může vždy bezpečně přecházet vozovku

c) chodec nesmí přecházet, pouze se připraví k bezpečnému přechodu silnice

a) b) c)

3. Vyberte správný název značky:

a) „Vstup pouze v doprovodu dospělé osoby“

b) „Chodci, pozor na namrzlý chodník“

c) „Siezka pro chodce“

a) b) c)

4. Vyberte správný název značky:

a) „Policie“

b) „Policejní parkoviště“

c) „Pozor na silniční kontrolu“

a) b) c)

5. Tato dopravní značka upozorňuje:

a) na siezku pro chodce

b) na zákaz vstupu chodců

c) na přechod pro chodce

a) b) c)

6. V místech označených touto dopravní značkou si děti:

a) nesmějí hrát

b) smějí hrát

c) smějí hrát pouze v přítomnosti dospělé osoby

a) b) c)

7. Vyberte správný název značky:

a) „Přechod pro chodce“

b) „Siezka pro chodce“

c) „Zákaz vstupu chodců“

a) b) c)

8. Tato dopravní značka označuje:

a) nemocnici

b) první pomoc

c) křižovatku silnic s právem přednosti v jízdě

a) b) c)

9. Vyberte správný název značky:

a) „Chůze ze schodů“

b) „Únikový východ“

c) „Podchod nebo nadchod“

a) b) c)

10. Tato dopravní značka upozorňuje:

a) na přechod pro chodce

b) na děti

c) na školu

a) b) c)

Doplňující otázka na závěr tohoto testu:

O jaký druh dopravní značky se jedná?

Srovnej je podle pořadí:

a) výstražné, příkazové, zákazové, informativní

b) výstražné, zákazové, příkazové, informativní

c) informativní, příkazové, zákazové, výstražné

a) b) c)

OSVĚDČENÍ
"MALÉHO CHODCE"

Policie České republiky

Policie České republiky

Daří informace naleznete na www.mvcr.cz

Vytiskla Tiskárna Ministerstva vnitra

Příloha č. 5 – Klubová pravidla Pacifiku

NÍZKOPRAHOVÝ KLUB
PACIFIC

Nizkoprahový klub PACIFIC
při Komunitním centru MOTÝLEK
Vlčkova 1067, Praha 14 – Černý Most, tel. 777 964 754

KLUBOVÁ PRAVIDLA LIST A

1. Dodržuj otvírací a zavírací hodiny klubu

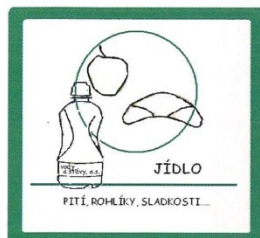
2. Respektuj zaměstnance klubu

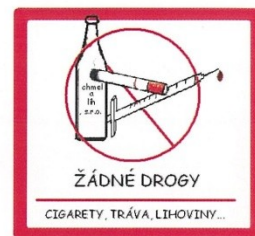
3. Žádná agresivita

KLUBOVÁ PRAVIDLA LIST B

4. Žádné drogy

5. Žádné ničení věcí

6. Uklízej vypůjčené věci

7. Nenos do klubu nebezpečné předměty

Za porušení klubových pravidel ti může být udělena sankce.

Příloha č. 7 – Leták Pionýra

Kamarádi
se kterými zažiješ
nezapomenutelné
okamžiky, kamarádi, kteří
s tebou zůstanou napořád.

Příroda
Nauč se žít nejen v ní, ale i s ní – dokáže tě odměnit.

Zábava
Poznáváním nových věcí i získáváním dovedností se můžeš
dobře bavit.

Sport
Sportujeme pro radost a kromě běžných sportů si u nás můžeš
vyzkoušet i spoustu netradičních.

Dobrodružství
Můžeš zažít cesty do pravěku i do vesmíru, nocování v lese
i táboření na sněhu, stačí jen odvaha a fantazie.

Parta, tým
V partě se musíš umět prosadit a najít si v ní své místo, ale i jít
za společným cílem a respektovat ostatní.

Odpovědnost
Podílem na tvorbě činnosti rozvíjíš odpovědnost
za svá rozhodnutí.

Romantika
Zpívání u táborového ohně, první noční hlídka, společné
překonávání těžkostí, v tom všem najdeš kus romantiky.

Program na celý rok i život
Ať je léto nebo zima, s pionýry je vždy psina. :o)
Pionýrské oddíly a kluby ti nabízejí
zajímavou činnost pořád.

